Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטישע-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 131/1426 | Łódź, Środa 6 Czerwca 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך יח סיון תרפ"ח | Nr. 131/1426

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

אינדוסטריעלער בלייבען ביי 6 פראצענט

די נעכטיגע קאנפערענצען אין ווארשא האבען צו קיין רעזולטאט נישט געבראכט

אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט טעלעפאנירט אונז:

אויף דער איינלאדונג פון דער רעגירונג זענען נעכטען קיין ווארשא געקומען די פארשטעהער פון די לאדזער טעקסטיל-ארבייטער און אינדוסטריעלער מכח דעם לוין-קאנפליקט אין דער טעקסטיל-אינדוסטרי. די אינדוסטריעלער האבען ווי בעקאנט, לכתחילה נישט געהאט בדעה קיין ווארשא צו פאהרען, זיי האבען אבער זייער בעשלוס געביטען אונטער דער דרינגענדער אויפפאדערונג פון דער רעגירונג.

די ארבייטער זענען געווען פערטרעטען דורך די ה"ה: סען. דאנעלעוויטש, דעפ. שטשערקאווסקי וואלטשאק, דעפ. צערבע, דעפ. וואשקעוויטש און קאושמיערטשאק.

דער הויפט-ארבייטס-אינספעקטאר ה' קלאדט האט פריהער אבגעהאלטען א קאנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער, וועלכע האבען ערקלערט, אז זיי בלייבען ביי זייער פריהערדיגער שטעלונג, ד. ה. מעהר ווי 6 פראצ. הוספה וועלען זיי נישט געבען. דאגעגען זענען זיי גרייט צו דיסקוטירען די פראגע וועגען דעם אנגענומענעם אבמאך מיט די ארבייטער.

דאן האט ה' קלאדט אויפגענומען די פערטרעטע פון די ארבייטער און זיי מיטגעטיילט די שטעלונג פון די פאבריקאנטען. די ארבייטער-פארשטעהער האבען ערקלערט, אז זיי מוזען זיך בעראטען מיט זייערע מאנדאטארען אין לאדז.

דער טעקסטיל-שטרייק אין ביאליסטאק.

ביאליסטאק ווארט אויף א רעזולטאט פון לארז.

ביאליסטאק, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער שטרייק אין דער ביאליסטאקער טעקסטיל-אינדוסטריע האט ארומגענומען 42 פאבריקען. ס'הי שטרייקען 2600 ארבייטער. זיי פארערן א לוין-הוספה פון 40 פראצענט. די פאבריקאנטען האבען געשיקט א בריף צום ארבייטס-אינספעקטאר מיט אן'ערקלערונג, אז ראם פלוצלינגע איבעריישען די ארבייט האט נישט קיין פרעצעדענט און אז זיי וועלען נישט צוטרעטען צו קיין אונטערהאנדלונגען, כל זמן די ארבייטער וועלען נישט צוריק אויפנעהמען די ארבייט.

ס'איז וואהרשיינליך, אז דער שטרייק וועט זיך צו קיין געמיינזאמער קאנפערענץ איז נישט געקומען, און די דעלעגאציעס זענען צוריקגעפאהרען קיין לאדז.

דער איינדרוק איז, אז די אינדוסטריעלער וועלען דערלאזען צו א שטרייק: זיי האבען גרויסע זאפאסען סחורה און ווילען אויסנוצען די אורלויב-צייט, כדי די זאפאסען צו רעאליזירען.

די ארבייטער וועלען היינט אבהאלטען א בעראטונג וועגען דער געשאפענער לאגע און וועגען אנ'עווענטועלען שטרייק.

השבת אבדה.

500 זל. בעלוינונג בעקומען דער, וואס האט געפינען די דורך מיר פערלוירענע 7 בריליאנטענע פינגערלעך און איינס אהן א שטיין, אין טויער, פלאץ וואלנאשטשי 3. איך בעט רחמנות האבען אויף מיר און מיין גאנצע פאמיליע, ווייל די פינגערלעך האב איך בעקומען צו איבעראַרבייטען.

מ. ווינערמאַן,
פלאַץ וואלנאשטשי 3. 713

ההתסתדרות „תרבות" בפולניה סניף לודז. פילהארמאניע נארוטאוויטש 20.

היום ביום ד' י"ח סיון (6/6) בשעה 8.30 בערב תתקיים

אספת = עם גדולה

על הנושא:
„לשאלת התרבות והחנוך העברי בגולה"
בהשתתפות ח"ח

היינט, מיטוואך, 8.30 אוועגד קומט פאר א גרויסע

פאלקס = פערזאמלונג

אויף דאס טעמא: „די פראבלעמען פון דער העברעאישער קולטור און ערציהונג אין גלות"
מיט דער בעטייליגונג

ד"ר מ. קלומל (יידיש), הציר לסיים יצחק גרינבוים (יידיש), העו"ד א. לוינסון (ורשה) (יידיש),
ד"ר א. טרטקובר (העברעאיש), ד"ר א. רוזנבוים (העברעאיש), מ. לימאן (לודז) (העברעאיש).

כרטיסים במחיר 50 גר. עד 2 זל. אפשר להשיג בקופת הפילהרמוניה | בילעטען צום פרייז פון 50 גר. ביז 2 זל. אין פילהארמאניע-קאסע

בלב קרוע ומורתח הננו מודיעים על אסוננו הגדול שקרנו ועל השבר שהשברנו בהלקח מאתנו עטרת ראשנו, ראש משפחתנו היקר והמצוין בשנת הארבעים ושמונה לימי חייו

נ. ע. יצחק ב"ר אליעזר גוטרמן

ההלויה תהיה היום בשעה 3 אחה"צ מבית האבל וואלצאנסקה 10.

בקורי תנחומים בלתי רצויים.

המשפחה המתאבלת.

מתוך צער עמוק אנו מודיעים על האבדה הגדולה בהלקח מאתנו אחד מחברינו המסורים והפעילים ביותר על שדה העבודה הציונית, חבר הועד הציוני והועד של „קרן-היסוד", אחד ממיסדי ביה"ס העברי „יבנה" ובית-המחסה „הרצליה"

יצחק גוטרמן ז"ל

ההלויה תהיה היום בשעה 3 אחה"צ מבית-האבל, וואלטשנסקה 10.
כל החברים מתבקשים לבוא ולחלק למנוח את הכבוד האחרון.—

ועד ההסתדרות הציונית בלודז
הועד של „קרן-היסוד" ועד הגמנסיה „יבנה"
הועדה ל„קרן הקימת לישראל" ועד בית-המחסה „הרצליה".

724

ועד החברה ליסוד בתי-ספר עברים תיכונים בלודז

מודיע בצער גדול על דבר מות חבר הועד מר

יצחק ב"ר אליעזר גוטרמן ז"ל

המנוח הצטיין כל ימי חייו בעבודה נאמנה ומסורה לטובת החנוך העברי.
זכרונו לא ימוש מאתנו נצח!

723

טשאנג-סא-לין געשטארבען.

מאסען-עקזעקוציעס פון די צופעליגע אנוועזענדע ביים אטענטאט.

טאקיא, 5. (ספ. טעל.) די צייטונג „איזשי" ברענגט פון מוקדען די סענסאציאנעלע ידיעה, אז מארשאל טשאנג-סא-לין איז געשטארבען פון די וואונדען, וועלכע ערהאט בעקומען בעת דעם נעכטיגען אטענטאט. נישט קוקענדיג אויף דער ענערגישער מעדיצינישער הילף איז דער מארשאל שנעל געשטארבען. די ידיעה איז נאך נישט בעשטעטיגט, ווייל זי ווערט געהאלטען בסוד.

לאנדאן, 5. (ספ. טעל.) וועגען באמבען-אטענטאט אויף טשאנג-סא-לין'ען ווערען נאך איבער-געגעבען פאלגענדע פרטים:

דער אטענטאט איז ארגאניזירט געווארען אויף דער בריק, דארט, וואו ס'קרייצען זיך צוויי באהן ליניען. די באמבע האט פערניכטעט 5 וואגאנעס פון צוג, מיט וועלכען עס איז געפאהרען טשאנג-סא-לין, האט פערוואונדעט דעם מארשאל און האט דער'הרג'עט איינעם פון זיינע מיניסטארען און 3 מיליטערישען ראטגעבער, 3 יאפאנער.

די וואך פון צוג האט תיכף נאכ'ן אויפרייס, פון וועלכען דאס פעלד ארום איז בעדעקט געווארען מיט טויטע, געגומען שיסען פון קוילענוואר-פער אויף די כינעזער, וועלכע האבען זיך געפונען נישט ווייט פון דעם ארט. ערשט די אנגעקומענע יאפאנער האבען געמאכט ארדנונג און ארעסטירט צוויי כינעזער, ביי וועלכע מ'האט געפונען באמ-בעס און וועלכע זענען אויפ'ן ארט דערשאסען געווארען.

לאנדאן, 5. (ספ. טעל.) צוליב'ן אטענטאט אויף טשאנג-סא-לין'ען זענען אין מוקדען סארגע-שמען גרויסע דעמאנסטראציעס געגען די יאפא-נער, ווייל ס'האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז דאס האבען זיי ארגאניזירט דעם אטענטאט.

ראדיא-קאנטאקט מיט „איטאליא"

איטאליענישע הילפס-עקספעדיציע ארויסגעפלויגען.

קאפענהאגען, 5. (ספ. טעל.) עס ווערען בעשטעטיגט די ידיעות, אז ס'איז געלונגען אנצוקני-פען א ראדיא-טעלעגראפישען קאנטאקט מיט דער לופט-שיף „איטאליא", מאסקווע בעשטעטיגט, אז אין וואזניעסענק איז איבערגענומען געווארען א ראדיא-דעפעשע פון „איטאליא". אזעלכע ידיעות קומען אויך אן פון אנדערע ראדיא-סטאציעס. ר' אלנעמיינע מיינונג איז, אז „איטאליא" געפינט זיך אויף דער ערד פון פראנץ יאזעף.

רוים, 5. (ספ. טעל.) נעכטען אין אוועגט איז פון שפיצבערגען אונטער דער אנפיהרונג פון קאמענדאנט מאראלענא אפגעפלויגען די איטאליע-נישע רעשונגס-עקספעדיציע צו הילף דעם גענעראל נאבילע, ר' עקספעדיציע האט מיטגענומען 35 שוץ-שירמעס. די שטאט מיילאנד האט בעשטימט פאר דער עקספעדיציע 100 טויזענד ליר.

א באנדע בריליאנטען-פעלשער.

ווילנא, 4 (ספ. טעל.) די זיכערהייטס מאכט האט עהערגעכטען אויף דער פוליליס-ליטווישער גרעניץ ארעסטירט די אינטערנאציאנאלע אפעריס-טען הילבערשטיין, מענטל, העניאק און פרידמאן, וועלכע האבען געוואלט אונגעגאל אריבערגעהען די גרעניץ צווישען דייטשלאנד און פוילען.

בעת דער פערזענליכער רעוויזיע ביי די ארעס-טירטע האט מען געפונען 10 און א האלב קילא-גראם פאלשע שטיינער, וועלכע אימיטירען בריל-יאנטען. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז הילבערשטיין און פרידמאן האבען געהערט צו אנ'-אינטערנאציאנאלער באנדע פון בריליאנטען-פעלשער.

די ארעסטירטע זענען איבערגעגעבען געווא-רען דער געריכטס-מאכט.

צוזאמענפאהר פון די יודישע קהלות אין דייטשלאנד.

קעלן, 5. (טעלעגראפיש דורך יט"א) נאך א 3 טאגעריגער בעראטונג האט זיך געענדיגט דער צוזאמענפאהר פון די יודישע קהלה-פערבאנדען אין דייטשלאנד, ס'איז בעשלאסען געווארען צו גרינ-דען א מלוכה-פערבאנד פון אלע יודישע קהלות פעראייניגונגען אין דייטשלאנד.

די פאלקיסטען און ציוניסטען האבען געפא-רערט, אז די וואהלען צו דעם האויגען פערבאנד זאל זיין דירעקטע און אי זיי זאלען אנטיילנעהמען אלע יודען אין דייטשלאנד, דער ראזינער פארשלאג איז דורכגעפאלען, די פארשטעהער פון דער זאקסי-שער קהלות-פעראייניגונג האבען פארגעלעגט, אז די וואהלען זאלען פארקומען אין קוריעס; בעווג-דער פאר די איינגעבוירענע דייטשע יודען און בע-זונדער פאר די איינגעוואנדערטע, אויך דער ראזי-נער פארשלאג איז אדורכגעפאלען, ס'איז בעשלאס-סען געווארען, אז דער פערבאנד זאל בעשטעהען פון פארשטעהער, וועלכע וועלען רעלעגירט ווערען דורך די קהלה-פערוואלטונגען.

נייע ערד-שטחים

פאר יודישער קאלאניזאציע.

מאסקווא. 5 (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) דער קאמיסאריאט פאר ערד-ארבייט ביי דער ווייס-רוסישער רעגירונג האט בעשטימט א ספעציעלע עקספעדיציע אויסצוגעפונען נייע ערד-שטחים פאר דער יודישער קאלאניזאציע אין ווייס-רוסלאנד. די עקספעדיציע וועט בעשטעהען פון 40 עקספערטען און וועט אנהויבען איהר ארבייט אין באברויסקער און מאזירער געגענד. די ארבייטען פון דער עק-ספעדיציע וועלען דויערען ביז דעם 15. נאוועמבער.

מעמאריאל צום לארד פלומער

וועגען פערלייכטערען די עמיגראציע.

ירושלים, 5. (טעלעגראפיש דורך יט"א). א דעלעגאציע פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ארץ ישראל האט איבערגענעבען דעם נציב העליון א מעמאריאל וועגען אבשאפען דעם עמיגראציע-פער-באט. דער נציב העליון האט ערקלערט, אז ס'איז שוין אויסגעארבייט געווארען א נייע פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס וועט בעדייטענד פערלייכטערט ווערען די עמיגראציע פאר מענשען, וועלכע בעזי-צען א געוויסען פערמעגען און פאר פרויען און קינדער פון ארץ-ישראל'דיגע בירגער.

אויפ'ן זשורנאליסטען-צוזאמענפאהר.

קעלן, 5 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) דער מלוכה-צוזאמענפאהר פון די דייטשע זשורנאליסטען האט איינשטימיג אויסגעוועהלט אלס פארזיצענדען דעם הויפט-רעדאקטאר פון דער „פאסישער צייטונג" און מיטגליד פון פארלאמענט געארג בערנהארדט.

דעפיציט פון א"י בודזשעט.

ירושלים, 5 (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) די א"י-רעגירונג האט פערעפענטליכט א בעריכט פאר דער צייט פון אפריל ביז דעצעמבער 1927. לויט דעם דאזיגען בעריכט בעטרעפט דער דעפי-ציט 205 טויזענד פונט.

הויז-אדמיניסטראטאר

מיט לאנגיעהריגער פראקטיק

נעהמט אן הייזער צו פערוואלטען.

ערשטקל. רעפערענצען. ערשטקל. רעפערענצען.

טעלעפאנישע אנמעלדונג 42-72

Dr. med.

E·Szereszewska

Wiśniowa góra, Willa Krenicera.

קינדער-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 10–11 פריה און פון 4–5½ נאכמיטאג.

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן- און מונד-קראנקה.. צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראה-לונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן. נעהמט אן פון 9–7 אוועגד. צו בילינע פרייזען.

Dr. med. A. MAZUR

אויערען, נאז- און האלז-קראנקהייטען, שטימע- און שפראך-פעהלערען (שטאמלען א.ז.וו.)

האט זיך איבערצויגען פון נארוטאוויטש 44

אויף ווסכאדניא 65, טעל. 66-01

(איינגאנג אויך דורך פעטריקאווער 46).

נעהמט אן פון 11.30 ביז 12.30 און פון 3–5 נאכט.

יור. אינפעלד

וואוינט איצט פעטריקאווער 31

קאפע-רעסטאראן „בריסטאל"

פיעטריקאווער 30, טעלעפאן 91-25

עמפפעהלט צום זומער-סעזאן די גוט-בעקאנטע שמאקהאפטע

מיטאגעז און אווענד-ברויטען

ווי אויך מילכיגע פרישטיגען און אווענד-ברויטען.

מיט אכטונג אינהאבער ה. בערנהיים.

מיר בעזיצען אויך א האטעל „MONOPOL", זאוואדזקא 7, טעל. 51-94.

צום ראוועד (do drapania)

ווערען אנגענומען זעמטליכע קוואנטומס וואַרען

Syndycy tymczas. masy upadł.

Tow. Akc. „J. KESTENBERG"

ŁÓDŹ, NOWO-TARGOWA 26.

וואַרנונג!

אזוי ווי עס האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד-בעטען, מאך איך בעקאנט דאס ג' פובליקום, אז די עכט-פאטענטירטע **בעטען** עכט-פאטענטירטע

זענען פערזעהען נור מיט דער שוץ-מארקע

PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר זענען פערגאנטוארטליך ביז 3 יאהר.

— צו בעקומען איז אלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,

ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך.

טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך

מעטער-מאס, אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע.

קאזעטקעס און טאפטשאנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אדער ברוין 17 זל.. פאלאווע בעטלעך 14 זל.

רעיעלע בעהאנדלונג. :: פאבריקס-פרייזען. :: זעמטליכע רעפעראטורן.

הורט! לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל!

וויכטיג פאר ה"ה פריזיערס!!!

צוליב די קאנקורענץ, ווערען די פרייזען מיט'ן היינטיגען טאג בעדייטענד פערקלענערט:

קעלנישע בלומען-וואסער	3.20	א קילא
וועזשעטאל	1.40	„
ראזיר-זייף „פיקסין"	6.00	„
בריליאנטין	3.40	„

פראנצויזישער לאקיר 45 גר. א דעקא.

איך בעזיץ א רייכען אויסוואהל פון ראזיר-מעסערס, פלאטין- און שטאהל-זאכען צו פאבריקס-פרייזען. מיט אכטונג

י. דרוקער, זאוואדזקא 11.

בעמ.: פאר ענגראסיסטען — געהעריגער ראבאט און גינסטיגע בעדינגונגען.

מעבעל איך קויף און פערקויף

דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען, סאמא-ווארען א.ז.וו. און צאהל די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטשא 19 (דזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטש 29)

ביי מיר איז שטענדיג דא פערשידענע געבוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען. 815

אשרי אדם שומע לי!

לשקד על דלתותי יום-יום כי הולך בתוך ילך בטח

און אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען, זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52, ווו ס'ווערט ערלעדיגט אין געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביטעם קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט א' פוילען, אפעלאציעס צי-ווילנע און קארנע אפאזיציעס, אדווא-לאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטער-ציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראווס, ווי אויך איבערועצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען

מיט אכטונג י. מאנעלא,

רעכט-קאנסולענט.

לאָדז. 6 יוני 1928

„נייער פאלקסבלאט"

לאָדז. 6 יוני 1928

צעהן יאָהר אונאָפּהענגיקייט פון ליטע.

דעם 15־טען מאַי איז אין נאַנץ ליטע געפייערט געוואָרען דער 10־יעהריגער יובילײ זינט ליטע איז ווידער געוואָרען זעלבסטשטענדיג. די פייערונגען האָבען אײנענטליך זיך שוין אָנגעהויבען דעם 16־טען פעברואַר, ווען עס איז געוואָרען 10 יאָהר זינט די „טאַריבע" (מליכה־ראַט) האָט אין 1918 פּראָקלאַמירט, אַז ליטע איז אַנ'אונאָבהענגיגע מליכה. דעם 15־טען מאַי, אינ'ם טאָג, ווען אין ליטע האָט זיך צוזויפגעזאַמעלט דער גרינדונגס־סיים, האָבען די פייערונגען זיך פערענדיגט און עס איז געמאַכט געוואָרען אַ סך־הכל, וואָס ליטע האָט פאַר די ער שטע 10 יאָהר אונאָפּהענגיגקייט דערגרייכט.

אויך די ליטווישע יודען, וואָס האָבען אַ שטאַרקען אַנטייל גענומען אין דער שאַפונג פון דער היינטיגער אונאָפּהענגיגער ליטע, פּרוּפירען מאַכען אַ שטיקעל חשבון, וואו מיר האַלטען אין דער וועלט, וואָס זיי האָבען פערלוירען, און וואָס זיי האָבען דערגרייכט. זיל מען אין אַ שמחה־צייט זיך נישט פערשטערען דעם יום־טוב און מען וויל אַביסעל די שוואַרצקייט פערוויסען, די מפלות פערנלעטען. געלינגט עס אָבער נישט, צו גרויס איז דער פאַסיוו, אַז מען זאָל זיך קענען אַביסעל טרייסטען. געגען ציפערן העלפט נישט קיין אָפּטימיזם. אַז ביי דעם סאַמע אויבערפלעכליכסטען באַלאַנס מוז מען קומען צום ביטערן אויספיהר, אַז דאָס ליטווישע יודענטום שטעהט היינט פאַר אַ צווראָכענער קאָריטע: עקאָנאָמישע־פערוויגונג און מאָראַליש־אונטעריאָכט.

וואָלט מען אפשר, נישט אַזוי שטאַרק געשפּירט דעם מאַטעריעלען און גייסטיגען רלות, ווען אין זכרון וואָלט נישט געווען אַזוי פריש דער פערנאַנגען גער עבר, ווען די קלייגע מרינה איז שיעור נישט געוואָרען אַ מוסטער־לאַנד פון יודישער גלייכבערעכטיגונג און יודען־טאָלערַאַנץ. קוים אַ האַלב צעהנדליג יאָהר זיי ליטע האָט געהאַט אַ מיניסטער פאַר יודישע ענינים מיט אָפּטיילונגען פאַר יודישער סאָציאַלער הילף, שול־וועזען, עמיגראַציע, קינדער־פערזאָרגונג, יודישע הילף און אַנדערע אַמטען, וואָס האָבען רעגולירט דעם גאַנצען יודישען קיבוץ אין ליטע. פאַראַלעל מיט יודישען מיניסטעריום איז געווען טעטיג דער גאַציאָנאַל־ראַט, וועלכער האָט אָנגעפיהרט מיט די העכער צוויי הונדערט יודישע קהלות אין ליטע. אין יעדער שטאָט און שטעטעל איז געווען אַ רעמאָקראַטיש־געוועהלטע קהלה, וועלכע האָט אַ ראַנק דעם צוואַנג־שטייער, געהאַט די מעגליכקייט זיי געהעריג צו זאָרגען פאַר אַלע אָרטיגע אינסטיטוציעס. דער צענטראַל־באַנק צו אונטערשטיצען דער יודישער קאָאָפּעראַציע אין ליטע מיט זיינע הונדערטער פילקס־בענק, האָט געזאָרגט וועגען שטיצען דעם קרעמער, האַנדווערקער, בעל־מלאכה און סתם יודען. יודישע אינטעלעקטועלע כוחות האָבען בעקומען רעגירונגס־שטעלעס, יודישע אָפיציעלע האָבען צוזאַמען מיט ליטווינער זיך מקריב געווען פאַר זייער פאָטערלאַנד. איז אַ סכנה נעקומען האָט דער נאַציאָנאַל־ראַט נערופען יודישע קינדער אַריינצוטרעטען אין דער אַרמיי אַלס פרייוויליגע. האָבען די יודישע בחורים דעם קול־קורא געלייענט און אין די קאַזאַרמעס געאיילט. די לייסטונגען פערזענליכקייטען פון יודישען קיבוץ אין ליטע — ד"ר ש. ראָזענבוים, ד"ר מ. סאָלאָוויטשיק און אַנדערע — האָבען אין אויסלאַנד פאַר ליטע אַ גוטען נאָמען געשאַפען. די ליטווישע פיהרער האָבען דאָס אָפּגעשאַצט און ביי יעדער געלעגענהייט אַ יישר־כח נעגעבען און מבטיח געווען ישועות ונחמות פאַר יודען. די ראָזינע אַלע הבטחות האָט מען אין פייערליכע ברויך גע'חתמה'ט. האָט מען געגלויבט און געהאָפט, אַז פאַר דאָס ליטווישע יודענטום איז באמת נעקומען אַ גליקליכע תקופה.

קוים אַ האַלב צעהנדליג יאָהרען זענען פאָריבער און וואָס איז היינט? פון יודישען מינים־טעריום, נאַציאָנאַל־ראַט, קהלות איז שוין לאַנג קיין זכר נישט געבליבען. אָנשטאָט דעם האָט מען די יודען מוזה געווען מיט אַזוינע געזעצען, וואָס האָבען דאָס ליטווישע יודענטום רואינירט. אין דער ערשטער רייה דער „זונטאָג־רוה־געזעץ". וועלכער האָט דעם ערגסטען קלאַפּ געגעבען דעם רוב מנין בנין פון יודישען קיבוץ אין ליטע — דעם סוחר'טום. אין קיין אין לאַנד זענען נישטאָ אַזוי פיל ימים־טובים ווי אין ליטע. עס איז אַ פאַקט, אַז אין ליטע מוזען יודען פייערן ביז הונדערט זיבעציג טעג אין יאָהר יודישע און קאַטוילישע ימים־טובים. אָפטמאָל — 5 מאָל אין יאָהר — האָבען יודען צו פייערן גאַנצע וואָכען; דער קרעמער פערשליסט זיין קראָם פרייטאָג אָוועגד און עפענט זי פרייטאָג פריה, כדי אין אָוועגד ווידער צו שליסען ביז מאָנטאָג פריה. די רשעות דערגעהט אַזוי ווייט, אַז סאָמער פאַסירט עפּעס אַ נעשעהעניש אויף דאָס דער קרעמער וואַרט, ווי למשל, אַנ'אויסשטעלונג, איז מען זיך מהחכם, אַז די אויסשטעלונג זאָל פאָרקומען רוקא, ווען עס איז יום־טוב, ווען די יודישע געשעפטען זענען געשלאָסען, כדי דער פריון זאָל אַריינפאַלען צו די קריסטליכע קרעמער.

אַלס צוגאָב צום זונטאָג־רוה־געזעץ האָט מען אַרויסגעגעבען אַ שטייער־געזעץ, וועלכער האָט נאָך איין ציל: אויסצוזוגען דעם לעצטען גראָשען ביי די יודען. איינענטליך בעשטעהט דער נאַנצער שטייער־געזעץ נאָר פון איין כלל: יעדער שטייער־בעאַמטער שוין זיט עטליכע וואָכען איז דער גורל פון געגעראַל טשאַנג־סאַ־לינס אַרמעע, וועלכער האָט געהאַט פערנומען פעקין, כדי, ווי ער אַליין האָט געזאָגט, אָפּצוהיטען דאָס האַרץ פון כינאַ פון באָלשעוויסטישען אָנגריף, געווען גע'משפּט.

די שחיטה אין טסי־נאַן־פו, וועלכע האָט אַרויסגערופען דעם קאָנפליקט צווישען דער נאַנקינער רעגירונג און יאַפּאַן, האָט אַביסעל אויפגעהאַלטען דעם מאַרש פון דער כינעזישער דרום־אַרמעע, אָבער די סיטואַציע פון דעם מאַנדזשורישען ריק־טאַטאָר טשאַנג־סאַ־לין איז שוין דעמאָלט געווען אַ האָפנונגסלאָזע. די פרעמדע מלוכות, וועלכע האָבען גרויסע געשעפטען און אַ גרויסע צאָהל בירגער אין פעקין, איז נאָר געגאַנגען דערין, אַז דאָס פערנעהמען פון דער הויפּטשטאָט זאָל פאָרקומען אָהן רויבערייען און מאָרדען איבער דער צווילער בעפעלקערונג, וועלכע זענען שטענדיג פאָרגעקומען, בעת די קאַמפען צווישען דער כינעזישער דרום־אַרמעע.

אַזוי איז אויך געשעהען, די עוואַקואַציע און דאָס פערנעהמען פעקין דורך נייעם מיליטער איז פאָרגעקומען אָהן בלוט־פערגיסונג, ווי לויט אַ פאָר־אויס בעשטימטען פּלאַן, טשאַנג־סאַ־לין איז שוין געווען צוגעגרייט צו דעם, אַז ער, וועט מוזען, פערלאָזען פעקין און זיך בעזעצען און מאַנדזשורין. צו דעם האָט אויהם אויך צוגערערט דער יאַפּאַנישער געזאַנדטער אין פעקין, וואָס בעווייזט, אַז יאַפּאַן האָט שוין אַ געוויסען אָפּמאַך מיט דעם איצטיגען זונרייכען געגעראַל טשאַנג־קאַי־טשעק.

צוליב דעם, וואָס די עוואַקואַציע איז געווען אַזאַ „פרידליכע" איז נישט פערשטענדליך ווער עס האָט אויסגעפיהרט דעם אַטענטאַט אויף טשאַנג־סאַ־לינען. זעהט אויס, אַז דער אַטענטאַט איז אויסגעפיהרט געוואָרען דורך זיינע אָנהענגער אַליין, וועלכע זענען נישט צופרידען פון דער אונגאָרעראָליטיק, וואָס זייער געגעראַל פיהרט.

לויט אַלע פאָראויסזעהונגען, איז דאָס פערנעהמען פעקין דורך דער דרום־אַרמעע דער לעצטער עטאַפּ אין דעם כינעזישען בירגער־קריג. די ווייטערדיגע געשעהענישען וועלען געהען אין רעגיריכטונג, אַז מאַנדזשורין וועט בלייבען ביי דעם בעזיגטען טשאַנג־סאַ־לין, אַלע איבעריגע פּראָווינצען וועלען פונאַנדערגעטיילט ווערען צווישען די זונרייכע כינעזישע פיהרער. געגעראַל יען זאָל בעקומען פעקין און די פּראָווינצען שאַנסי און טשיל; געגעראַל פענג די פּראָווינצען שאַנטונג, האַנאַן און קאַנסו; געגעראַל לי די פּראָווינצען האַנקאָו און קאַנטאָן און טשאַנג־קאַי־טשעק וועט זיך בעזעצען אין נאַנקין און וועט צו טרעטען צו אָרגאַניזירען די בשותפות'דיגע נאַציאָנאַלע רעגירונג.

אין אַלגעמיין וועט דער פאַקט, וואָס פעקין איז פערנומען געוואָרען דורך דער דרום־אַרמעע נישט אַרויסרופען אין איצטיגען מאָמענט קיין גרויסע ענדערונגען, ער וועט אפשר נאָר צוואיילען די אינערליכע קאָנסאָלידאַציע פון כינאַ, ביי דעם שטרלען אַנטייל פון ענגלאַנד און יאַפּאַן. גאַנץ אַנדערש וואָלט געווען ווען פעקין וואָלט פאָרגעגעם יאָהר פערנומען געוואָרען דורך דער קאַנטאָנער רעגירונג. דעמאָלט האָבען די געשעהענישען אין כינאַ עלעקטריזירט די גאַנצע וועלט, דעמאָלט איז עס נישט געווען קיין שאַלאַכט צווישען צוויי כינעזישע גענעראַלען, נאָר צווישען ענגלאַנד און די סאָוויעטען, איצט האָט זיך די לאַגע געענדערט, דעמאָלט איז די כינעזישע פּאַרטיי „קואָמינטאַנג" מיט איהר פיהרער טשאַנג־קאַי־טשעק, וועלכער רעגירט מיט דער זונרייכער דרום־אַרמעע, געווען בעהערשט דורך די קאָמוניסטען, איצט בעקעמפט די דרום־אַרמעע דעם קאָמוניזם נישט ווייניגער ווי די צפון־אַרמעע און טשאַנג־קאַי־טשעק איז דער צלבער קנעכט פון די פרעמדע קאַפּיטאַליסטען ווי טשאַנג־סאַ־לין. איצט ביים איינשטעלען די נייע אָרדנונג אין כינאַ וועלען די קאָמוניסטישע עלעמענטען וועלען פרובען ווידער גליק. דער סאָוויעטישער עמיסאַר באָראָדין געפינט זיך שוין אויפ'ן אָרט און וועט זיך וועלען דעם זון פון דער דרום־אַרמעע אויסנוצען פאַר די סאָוויעטען. פון דער אַנדערער זייט וועט יאַפּאַן, היטענדיג איהרע עקאָנאָמישע אינטערעסען אין כינאַ, וועלען זאָגען אַ וואָרט ביים איינשטעלען די עקאָנאָמישע בעציהונגען אין ניי־כינאַ.

דערווייל זענען די אייראָפּעער און אַפילו די רייכע כינעזער ענטלאָפען קיין טיענטסין, וואו די אייראָפּעאישע מלוכות און יאַפּאַן בעזיצען 12000 זעלנער און וואו ס'שטעהען גרייט ענגלישע, אַמעריקאַנישע און יאַפּאַנישע קרייסן־שיפען, וועלכע ווילען היטען די זיכערקייט פון דעם אייראָפּעאישען פערטעל. ס'פרעגט זיך איצט, זי אַזוי וועט טשאַנג־קאַי־טשעק האַנדלען, צי וועט ער בלייבען אין פעקין, אָדער וועט ער וועלען נאָכגעהן די טריט פון טשאַנג־סאַ־לין אין מאַנדזשורין. יאַפּאַן היט אָבער זעהר שטאַרק די מאַנדזשורישע גרעניצען, ווייל צו גרויסע אינוועסטיציעס האָט יאַפּאַן אַריינגעלעגט אין מאַנדזשורין, אַז זי זאָל לאָזען דעם זונרייכען גענעראַל מיט זיינע אונבעקאַנטע פלעגער אַריינדרינגען אין מאַנדזשורין. אויב די דרום־אַרמעע וועט זיך איצט אָפּשטעלען אין פעקין און וועט פערנעהמען מיט דער אינערליכער קאָנסאָלידירונג וועט דאָס הייסען אַ סוף צו דעם בירגער־קריג אין כינאַ.

געפּ.

צוזאַגערס... ו וועגען געבערס, וואָס גיבען נישט

פון **דר. א. מוקדוני.**

אין דער יודישער פרעסע רעדט מען די לעצטע צייט זעהר אָפט וועגען אַ נייעם מין מנרב, וועגען אַ משונה'דיגען מין מעצענאַט, וועלכער זאָגט צו פעטע נדבות, סאָלידע סומען אויף פערשידענע צוועקען, און ביים צוזאָגען בלייבט. מען קען ביי איהם די צוגעזאָגטע נדבות נישט אויפמאָהנען.

רעדט מען וועגען דעם עפּיס מיט אַ שעמעווידיגען פאָרוואורף און אין הומאָריסטישען טאָן וואָלט עס טאַקי געווען בלויז אַ ווץ, בלויז אַ שפּאַס ווען די זעלבע פאַלען וואָלטען געווען איינצעלנע, ווען אַזעלכע מנרבים וואָלטען געווען אַ צופעליגע ערשיינונג.

אָבער, ליידער, ווערט דער דאָזיגער ליינגערישער צוזאָגער, דער דאָזיגער אויסנאַרער פון רעקלאַמע און דער דאָזיגער שווינדלער מיט פאַלשער בריטהערציגקייט אַ זעהר אָפטע ערשיינונג, עס האָט זיך אויסגעבילדעט אַ בעשטימטער טיפּ, וואָס שווינדלט פשוט מיט צוזאָגען סיסטעמאַטיש.

און מען דאַרף אָנהויבען קעמפען מיט דעם דאָזיגען שווינדעל בעצייטענס, כל זמן עס איז נאָך נישט שפּעט, כל זמן ער האָט זיך נישט פערשפּרייט און כל זמן עס איז נישט געוואָרען קיין געפאַהר פאַר אונזער געזעלשאַפטליכקייט.

מען שטיקט זיך, מען ווערגט זיך, און מען בעהאַלט פאַר דער וועלט די גרויסע צרות, וואָס די דאָזיגע צוזאָגערס פערשאַפען די געזעלשאַפטליכע טויער און די געזעלשאַפטליכע אַנשטאַלטען, מען הויט זיך, אַז עס זאָל נישט אַרויס אין דער עפענטליכקייט; מען וויל די שאַנד נישט אַרויסטראָגען אין גאַס, און אַגב איז דער געזעלשאַפטליכער טויער שוין אַזוי געוואונט צו דעם, אַז ער ווערט שוין נישט אויפגערעגט, ער האַלט דאָס שוין פאַר אַ נאָרמאַלער ערשיינונג.

און אַמאָל, גאַנץ צופעליג, ענטפּלעקען זיך פאַר אייך ממש דערשטוינענדע מעשים, וואָס די דאָזיגע בעקאַנטע צוזאָגערס טוען אָפּ.

דאָ נישט לאַנג, למשל, האָב איך געלייענט אין די צייטונגען, וועגען איינעם, וואָס האָט געגעבען אַ גאַנץ סאָלידע סומע פאַר אַ קולטורעלען צוועק, האָט עס מיר שטאַרק אַ הנאה געטון, און כ'האָב שטיל געבענשט דעם נייעם מין מנרב אויף יודישע וועלטליכע קולטורעלע צוועקען.

צופעליג בענעגען איך זיך מיט דעם, וואָס איז בעוואוילטעטיגט געוואָרען און יענער הויבט אָן צו קלאָגען פאַר מיר און איך זעה ממש טרעהרען אין זיינע אויגען.

פרעג איך איהם: היתכן? מען האָט אייך געגעבען אַזאַ סאָלידע סומע, מיט אַזאַ סומע קענט איהר אָנגעהן מיט אייער אַרבייט אין רחבות.

און דאָ האָב איך בעקומען צו הערען איינע פון די ווילדסטע מעשיות וועגען דער „וואוילטעטיגקייט" פון דעם מנרב.

עס שטעלט זיך אַרויס, אַז ראשית האָט דער מעצענאַט נישט געגעבען דאָס געלד, נאָר געלינען. און געלייהען האָט ער עס אויף הויט־שינדער־רישע פּראָצענטען, וועקסלען, האָט מען איהם געגעבען און ער מאַהנט זי אין צום טערמין מיט גולנישע קאַלטקייט און האַרטקייט, ער לאָזט נישט פערשפּעטיגען אויף אַ טאָג די צאָהלונגען, עס קומט די מינוט פון דער צאָהלונג הויבען זיך אָן צו שיטען ביטערע, בייזע און נגע'דיגע בריוו.

און פאַר דער צאָהלונג לאָזט ער נישט רויהיג לעבען, ער קוקט אַלעמען אויף די פינגער, ער טענה'ט בסדר, אַז דאָ אָפּעריירט מען מיט ווייגלוטיגע געלד און ער האַרף אַכטונג געבען אויף אַלץ, וואָס עס ווערט נעטון. צו אַלע צרות איז ער אַ ווילדער עם הארץ און האָט נישט קיין שום אַהנונג פון דעם ענין אויף וועלכען ער גיט אַכטונג צוליב זיין געלד.

פערשעלטען מיר, זאָגט דער בעוואוילטעטיגער, דעם טאָג, וואָס מיר האָבען זיך פערפלאָנטערט מיט דעם דאָזיגען „מעצענאַט", מיר זענען אַריינגעפאַלען אין די הענד פון אַ וואוכערניק און אונזער גאַנצע קולטורעלע טעטיגקייט איז בערענקט אויף דעם, צו צאָהלען איהם צו דער מינוט אַן דעם חוב, קיין אַנדער טעטיגקייט ליגט אונז נישט אין זינען...

און רעדען וועגען דעם, שרייען קענען מיר נישט, מיר קענען נישט...

די טעג האָב איך זיך דערוואוסט פון נאָך אַ שווערליכען פאַל פון דעם מין.

אַ גרופּע אינטעלינענטע יודען האָבען אונטערגענומען אַ זעהר וויכטיגע און זעהר נוצליכע קולטורעלע אַרבייט, פאַר דעם אָנהויב האָט מען בעראַרפט האָבען אַ געוויסע סומע געלד און מען

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

דאָס פאַלען פון פעקין

אַלס לעצטער עטאַפּ פון כינעזישען בירגער־קריג.

שוין זיט עטליכע וואָכען איז דער גורל פון געגעראַל טשאַנג־סאַ־לינס אַרמעע, וועלכער האָט געהאַט פערנומען פעקין, כדי, ווי ער אַליין האָט געזאָגט, אָפּצוהיטען דאָס האַרץ פון כינאַ פון באָלשעוויסטישען אָנגריף, געווען גע'משפּט.

די שחיטה אין טסי־נאַן־פו, וועלכע האָט אַרויסגערופען דעם קאָנפליקט צווישען דער נאַנקינער רעגירונג און יאַפּאַן, האָט אַביסעל אויפגעהאַלטען דעם מאַרש פון דער כינעזישער דרום־אַרמעע, אָבער די סיטואַציע פון דעם מאַנדזשורישען ריק־טאַטאָר טשאַנג־סאַ־לין איז שוין דעמאָלט געווען אַ האָפנונגסלאָזע. די פרעמדע מלוכות, וועלכע האָבען גרויסע געשעפטען און אַ גרויסע צאָהל בירגער אין פעקין, איז נאָר געגאַנגען דערין, אַז דאָס פערנעהמען פון דער הויפּטשטאָט זאָל פאָרקומען אָהן רויבערייען און מאָרדען איבער דער צווילער בעפעלקערונג, וועלכע זענען שטענדיג פאָרגעקומען, בעת די קאַמפען צווישען דער כינעזישער דרום־אַרמעע.

אַזוי איז אויך געשעהען, די עוואַקואַציע און דאָס פערנעהמען פעקין דורך נייעם מיליטער איז פאָרגעקומען אָהן בלוט־פערגיסונג, ווי לויט אַ פאָר־אויס בעשטימטען פּלאַן, טשאַנג־סאַ־לין איז שוין געווען צוגעגרייט צו דעם, אַז ער, וועט מוזען, פערלאָזען פעקין און זיך בעזעצען און מאַנדזשורין. צו דעם האָט אויהם אויך צוגערערט דער יאַפּאַנישער געזאַנדטער אין פעקין, וואָס בעווייזט, אַז יאַפּאַן האָט שוין אַ געוויסען אָפּמאַך מיט דעם איצטיגען זונרייכען געגעראַל טשאַנג־קאַי־טשעק.

צוליב דעם, וואָס די עוואַקואַציע איז געווען אַזאַ „פרידליכע" איז נישט פערשטענדליך ווער עס האָט אויסגעפיהרט דעם אַטענטאַט אויף טשאַנג־סאַ־לינען. זעהט אויס, אַז דער אַטענטאַט איז געווען אַ פּרובע פון אַ גרויסער אַרמעע, וועלכע האָט געהאַט אַ מעגלעכקייט צו בעזעצען אַ גרויסע צאָהל פון בירגער אין פעקין, אָבער אַזוי ווי דער אַטענטאַט איז נישט געלונגען, האָט מען אויך נישט געקענט אַרויסרופען אין איצטיגען מאָמענט קיין גרויסע ענדערונגען, ער וועט אפשר נאָר צוואיילען די אינערליכע קאָנסאָלידאַציע פון כינאַ, ביי דעם שטרלען אַנטייל פון ענגלאַנד און יאַפּאַן. גאַנץ אַנדערש וואָלט געווען ווען פעקין וואָלט פאָרגעגעם יאָהר פערנומען געוואָרען דורך דער קאַנטאָנער רעגירונג. דעמאָלט האָבען די געשעהענישען אין כינאַ עלעקטריזירט די גאַנצע וועלט, דעמאָלט איז עס נישט געווען קיין שאַלאַכט צווישען צוויי כינעזישע גענעראַלען, נאָר צווישען ענגלאַנד און די סאָוויעטען, איצט האָט זיך די לאַגע געענדערט, דעמאָלט איז די כינעזישע פּאַרטיי „קואָמינטאַנג" מיט איהר פיהרער טשאַנג־קאַי־טשעק, וועלכער רעגירט מיט דער זונרייכער דרום־אַרמעע, געווען בעהערשט דורך די קאָמוניסטען, איצט בעקעמפט די דרום־אַרמעע דעם קאָמוניזם נישט ווייניגער ווי די צפון־אַרמעע און טשאַנג־קאַי־טשעק איז דער צלבער קנעכט פון די פרעמדע קאַפּיטאַליסטען ווי טשאַנג־סאַ־לין. איצט ביים איינשטעלען די נייע אָרדנונג אין כינאַ וועלען די קאָמוניסטישע עלעמענטען וועלען פּרובען ווידער גליק. דער סאָוויעטישער עמיסאַר באָראָדין געפינט זיך שוין אויפ'ן אָרט און וועט זיך וועלען דעם זון פון דער דרום־אַרמעע אויסנוצען פאַר די סאָוויעטען. פון דער אַנדערער זייט וועט יאַפּאַן, היטענדיג איהרע עקאָנאָמישע אינטערעסען אין כינאַ, וועלען זאָגען אַ וואָרט ביים איינשטעלען די עקאָנאָמישע בעציהונגען אין ניי־כינאַ.

דערווייל זענען די אייראָפּעער און אַפילו די רייכע כינעזער ענטלאָפען קיין טיענטסין, וואו די אייראָפּעאישע מלוכות און יאַפּאַן בעזיצען 12000 זעלנער און וואו ס'שטעהען גרייט ענגלישע, אַמעריקאַנישע און יאַפּאַנישע קרייסן־שיפען, וועלכע ווילען היטען די זיכערקייט פון דעם אייראָפּעאישען פערטעל. ס'פרעגט זיך איצט, זי אַזוי וועט טשאַנג־קאַי־טשעק האַנדלען, צי וועט ער בלייבען אין פעקין, אָדער וועט ער וועלען נאָכגעהן די טריט פון טשאַנג־סאַ־לין אין מאַנדזשורין. יאַפּאַן היט אָבער זעהר שטאַרק די מאַנדזשורישע גרעניצען, ווייל צו גרויסע אינוועסטיציעס האָט יאַפּאַן אַריינגעלעגט אין מאַנדזשורין, אַז זי זאָל לאָזען דעם זונרייכען גענעראַל מיט זיינע אונבעקאַנטע פלעגער אַריינדרינגען אין מאַנדזשורין. אויב די דרום־אַרמעע וועט זיך איצט אָפּשטעלען אין פעקין און וועט פערנעהמען מיט דער אינערליכער קאָנסאָלידירונג וועט דאָס הייסען אַ סוף צו דעם בירגער־קריג אין כינאַ.

געפּ.

טער האָט דאָס רעכט צו בעשטימען אַזעלכע שטייערן, ווי עס געפעלט איהם און וואָס דאָס בעדייט אין אַזאַ לאַנד, ווי ליטע, דאַרף מען נישט אויפקלערען. הערשט טאַקע אויפ'ן שטייער־געביט אַזאַ ווילקיר, וואָס ברענגט די יודען צו משוגעת און אָפּטמאָל צו זעלבסטמאָרד.

צוזאַמען מיט די שטייער־בעאַמטע אַרבייט אויך די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט, וועלכע קאָנקורירט מיט די ערשטע ביים אַרויפלעגען אַדמיניסטראַטיווע שטראָפען. עס איז נענוג, אַז אַ פּאָליציסט זאָל קריגן אַ קיק טון אויף אַ יוד, איז דער לעצטער שוין זיכער, אַז באַלד וועט ער מוזען צאָהלען שטראָף פאַר עפּעס אַ חטא, אָדער וואָס עס איז נאָך ערגער, מען וועט איהם אַרעסטירען אַלס אַ געפעהרליכען פאַר דער הערשענדער אָרדנונג. הונדערטער אַזוינע „געפעהרליכע" שמאַכטען אין די תפיסות און קאָנצענטראַציאָנס־לאַגערען און זייער איינציגער „חטא" איז געווען, וואָס זי האָבען נישט אַזוי האַסטיג געוואָגט דעם גוט־מאָרגען דעם פאָרשטעהער פון דער מאַכט.

אַ קליינער פאַקט, וואָס אילוסטרירט איצט דעם מצב אין ליטע:

דריי אַ זייגער ביינאַכט און דעם שטעטעל סאו שייך. אַ שאָפער קלאַפּט ביי אַ יודען אין פענסטער און פאָרערט מען זאָל איהם פערקויפען בענזין. דער יוד ערקלערט, אַז צוליב'ן קריגס־צושטאַנד טאָר מען נישט געהען ביינאַכט, דעריבער קען ער איהם נישט פערקויפען קיין בענזין. דער שאָפער קלאַפּט ביי אַ צווייטען יודען, וועלכער ניט די זעלבע תשובה אין איינינע מינוט אַרום ערשיינט דער פּאַסאַזשיר פון אויטאָמאָביל דער שעף פון ליטווישען געגעראַל־שטאַב און פאָרערט מען זאָל פערקויפען בענזין פערשטעהט זיך, אַז די יודען לויפען שוין אין געשעפט און גיבען אַרויס דעם געפאָרערטען בענזין. אויף מאָרגען בעקומען ביידע יודען אַ מיטיילונג פון קאָמענדאַנט, אַז זיי זענען בעשטראָפט מיט 1000 ליט שטראָף און אַ חודש טורמע. דער זעלבער געזעץ פּאָליציסט, וואָס האָט די יודיעה געבראַכט, האָט זיי אויך אָפּגעפיהרט אין טורמע. דער מאָטיוו איז אונגעהאָרזאַמקייט דער מאַכט.

אַזעלכע און עהנליכע פאַקטען פּאַסירען אין ליטא אַלע טאָג, אַלע שעה, ס'פּאַסירט, אַז צוריצטע קריסטען בעשולדיגען יודען אין אַנ'עלילת־דם און איין יוד ווערט פערנאַרט אין אַ דאָרף, וואו דער המון פערברענט איהם לעבעדיגערהייט, געפינט נישט די פּאָליציי קיין שפּורען, און שוין אַ מעשה פון דריי חדשים, ווי מען פיהרט מכלומרשט אַנ'אויספאָרשונג און די שולדיגע זענען נאָך אויף דער פריי און ליט דין ולית דין.

למען האמת לויגט אָבער צו בעמערקען, אַז די גאַנצע אויסראָסונג־פּאָליטיק בנוגע יודען ווערט געפיהרט נישט דורכ'ן ריקטאַטאָר פראָפ. וואַלדעמאַראס, אויך נישט דורכ'ן מלוכה־פרעזידענט סמאַטאָנא, וועלכע זענען ביידע נישט קיין אַנטיסעמיטען, ס'איז אָבער אַ צרה, וואָס דאָס גאַנצע בעאַמטענטום איז נענען וואַלדעמאַרס'עס ריקטאַטור און דערביי אַ צווייטען יודען, וועלכער ניט די זעלבע תשובה אין איינינע מינוט אַרום ערשיינט דער פּאַסאַזשיר פון אויטאָמאָביל דער שעף פון ליטווישען גענעראַל־שטאַב און פאָרערט מען זאָל פערקויפען בענזין פערשטעהט זיך, אַז די יודען לויפען שוין אין געשעפט און גיבען אַרויס דעם געפאָרערטען בענזין. אויף מאָרגען בעקומען ביידע יודען אַ מיטיילונג פון קאָמענדאַנט, אַז זיי זענען בעשטראָפט מיט 1000 ליט שטראָף און אַ חודש טורמע. דער זעלבער געזעץ פּאָליציסט, וואָס האָט די יודיעה געבראַכט, האָט זיי אויך אָפּגעפיהרט אין טורמע. דער מאָטיוו איז אונגעהאָרזאַמקייט דער מאַכט.

אַזעלכע און עהנליכע פאַקטען פּאַסירען אין ליטא אַלע טאָג, אַלע שעה, ס'פּאַסירט, אַז צוריצטע קריסטען בעשולדיגען יודען אין אַנ'עלילת־דם און איין יוד ווערט פערנאַרט אין אַ דאָרף, וואו דער המון פערברענט איהם לעבעדיגערהייט, געפינט נישט די פּאָליציי קיין שפּורען, און שוין אַ מעשה פון דריי חדשים, ווי מען פיהרט מכלומרשט אַנ'אויספאָרשונג און די שולדיגע זענען נאָך אויף דער פריי און ליט דין ולית דין.

למען האמת לויגט אָבער צו בעמערקען, אַז די גאַנצע אויסראָסונג־פּאָליטיק בנוגע יודען ווערט געפיהרט נישט דורכ'ן ריקטאַטאָר פראָפ. וואַלדעמאַראס, אויך נישט דורכ'ן מלוכה־פרעזידענט סמאַטאָנא, וועלכע זענען ביידע נישט קיין אַנטיסעמיטען, ס'איז אָבער אַ צרה, וואָס דאָס גאַנצע בעאַמטענטום איז נענען וואַלדעמאַרס'עס ריקטאַטור און דערביי בעמיהען זיי זיך צו מאַכען פערהאַסט די היינטיגע מאַכט אין לאַנד, זוכט מען אַ שעיר־לעזאזל, און, ווי תמיד איז דאָס דער יוד.

קרעכצט דער ליטווישער יוד צוליב דעם גאַנצען חורבן, און קוקט האָפנונגסלאָז אויפ'ן מאָרגען, אָפט זוכט מען שהדלנות צום ריקטאַטאָר, אָפטמאָל געלונגט עס טאַקע אָפּצוווענדען אַ גזירה, אָבער ס'רוב העלפט עס נישט, ווייל דער רצון פון וואַלדעמאַראסען שטויסט זיך אָן אין דעם סאַבאַטאַזש פון די בעאַמטע, צו מאַכען אַ טומעל, צו פיל זיך קלאָגען האָט מען מורא, ווייל עס איז גענוג אַ מסירה'לע פון סאַמען נידערינסטען בעאַמטען, און דער גורל פון שרייער איז, אין בעסטען פאַל טורמע.

אַזוי זעהט אויס דאָס יודישע לעבען אין ליטע אינ'ם יובילײ פון איהר צעהן־יעהריגער אונאַבהענגיקייט, מיט יעדען טאָג ווערט אַלץ מעהר אָבגעשוואַכט דער אימפּלוס פון יודישען קבוץ. די עקאָנאָמישע פעראייגען נעהען אונטער פון זיך, פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס ווערען געשלאָסען דורך דער מאַכט, די שולען ווערען אָפּגעגעבען אין רשות פון ליטווינער און די רעגירונגס־שטיצע פון די שולען ווערט צוגענומען.

און דאָס אַלץ איז געשעהען אין ליטע, וועלכע האָט געוואָלט רינען אַלס אַ מוסטער פון אַ לאַנד, וואו יודען געניסען פולע פרייהייט און וואו יודישע נאַציאָנאַלע רעכט האָט אַ תיקון געהאַט. (יט"א).

מ. בודיאַס.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

יוני

6 מיטוואָך — יח סיון תרפ"ח

זון-אויפגאַנג 3.24
זון-אונטערגאַנג 7.49

פאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1907.

(מ) היינט, דעם 6. יוני קומט פאָר אין לאָדז דער פאָבאָר פון די יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1907 און די יאָהרגענג 1883 ביז 1904, וועלכע זענען נאָך ביז איצט נישט געשטאַנען פאַר קיין פאָבאָר-קאָמיסיע; די מיט „אָדראָטשעניצעס" פון 1905 און 1906, ווי אויך די פרייוויליגע פון די יאָהרגענג 1908, 1909 און 1910.

ס'דאַרפען זיך פאַר דער קאָמיסיע נומער 1 (פאָמאָר-סקאַ 18) שטעלען די יונגעלייט פון 1907, וועלכע וואוינען אין 5-טען קאָמיסאַריאַט און וועמענס פאַ-מיליען-נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות K טון Ku, L ביז Lo.

אין דער פאָבאָר-קאָמיסיע נומער 2, (אָגראָדאָווא 34) דאַרף זיך היינט שטעלען די געבוירענע אין 1907, וועלכע וואוינען אין 14-טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות: M פון Mat, N, O, P, R ביז Ry.

צו דער פאָבאָר-קאָמיסיע נומער 3 (זאַקאָנטנא 82) דאַרפען זיך היינט שטעלען אַלע געבוירענע אין 1907 פון 11. פאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט די בוכשטאַבען — Z W, Ż.

איינט, מיטוואָך — אַלע פרייוויליגע פון די יאָהרגענג 1908. 1909, 1910, וועלכע וואוינען אין 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

די אויבענדערמאָהנטע דאַרפען זיך שטעלען פינקטליך 8 אַ זייגער מיט פערזענליכע דאָקומענטען.

פערד-כאָנטראָלעס.

היינט, מיטוואָך דעם 6-טען יוני 8 אַ זייגער אינדערפריה אויפ'ן פלאַץ רוג נאַרוטאָוויטש און טראַמוואַיאָווא-גאַס דאַרפען ברענגען צו פיהרען די פערד, די פערד-בעזיצער, וועלכע וואוינען אין 14-טען פאָליציי-קאָמיסאַריאַט און מיט די פאַ-מיליען-נעמען אויף די בוכשטאַבען: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K.

אַרבייטס-מיניסטער געווען אין לאָדז.

(מ) ווי מיר דערוויסען זיך האָט דעם פער-גאַנגענעם זונטאָג געוויילט אין לאָדז ביים שטאָדט-פערזידענט ה' בר. זשעמיענצקי דער אַרבייטס-מי-ניסטער ה' ד"ר יורקעוויטש.

שטאָט-פערזידענט זאָגט צו

נישט צודערלאָזען צו קיין טראַמוואַי-שטרייק.

(2) נעכטען האָט אַ דעלעגאַציע פון קרייז-קאָמיטעט פון אינסטיטוציעס פאַר'ן עפענטליכען געבויך, ווי אויך די ה"ה: וואָידאַן און מאַרטשי-ביאַק, אַלס דעלעגאַטען פון טראַמוואַי-אָנגעשטעל-טען-פעראיין, בעזוכט דעם אַרבייטס-אינספעקטאָר ה' וואָיטקעוויטש, כדי מיט איהם אַדורכצוריידען איבער דעם קאָנפליקט אין די שטאָטישע טראַמוואַיען.

פון דאָרט איז די דעלעגאַציע אַוועק אין מאַ-גיסטראַט, וואו זיי האָבען אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן שטאָט-פערזידענט דעפּ. זשע-מיענצקי.

די דעלעגאַטען האָבען איהם געבעטען, אַז דער פערזידענט זאָל אין נאָמען פון מאַגיסטראַט, וועלכער איז אַ שותף צו דער טראַמוואַי-אונטער-נעהמונג, אינטערווענירען אין דער טראַמוואַי-די-רעקציע, וועלכע קען מיט איהר אָפּזאָגען צו ער-פילען די פאָדערונגען פון די טראַמוואַי-אָנגע-שטעלטע, צופיהרען צו אַ טראַמוואַי-שטרייק.

דער פערזידענט האָט צוגעזאָגט, אַז ער וועט אָנגעהמען אַלע מיטלען, כדי דעם קאָנפליקט צו פרעדיגען אויף אַ פרידליכען אופן.

מען קאָן פערדינען 5,000 זל.

(—) אין דער שטאָדט האָבען זיך בעוויזען שטעקבריף אין וועלכע ס'ווערט געזוכט די דינסט דאָפיאַ וואַשינסקאַ וועל בעשינסקאַ, וועלכע האָט בע'נגב'עט איהר בעל-הבית ה' גאָטליב, פאָמאָר-סקאַ 36, אויף אַ גרעסערע סומע.

פאַר כאַפּען די גנב'טע, אָדער פאַר אָנווייזען וואו זי געפינט זיך, האָט דאָס אויספאָרשונגס-אַמט בעשטימט אַ בעלוינונג פון 5000 זל.

לאָדזער אינדוסטריעלער בעקלאָגען זיך,

אַז דער מאַגיסטראַט גיט די סעזאָן-אַרבייטער צו גוטע אַרבייטס-בעדינגונגען.

(מ) צוליב דעם אָפּמאַך, וואָס דער לאָדזער מאַגיסטראַט האָט געשלאָסען, מיט די פיר פראָפע-סיאָנעלע פעראיינען וועגען די אַרבייטס- און צאָה-לוגנס-בעדינגונגען פון די סעזאָן-אַרבייטער, זענען צוויי היגע אינדוסטריעלער-פערבאַנדען אַרויסגע-טרעטען מיט שטערע בעשולדיגונגען געגען מאַ-גיסטראַט.

די אינדוסטריעלער גרייפען אָן דעם מאַגיס-טראַט צוליב דעם, וואָס ער האָט געהעכערט דעם אַרבייטס-לוין פון די סעזאָן-אַרבייטער, בעצאָהלט פאַר זיי פערזיכערונגס-קאַסטען, גיט זיי אורלויבען אונטערשטיצונגען, ווען מ'רופט זיי צום מיליטער-דינסט, אָדער אין פאַל פון טויט. די אויטאָרען פון דער אָנקלאַגע בעווייזען, אַז צוליב דעם, וואָס דער מאַגיסטראַט האָט געגעבען אַ הוספה די אַרבייטער, וועלען טייערער ווערען די קאָסטען ביי די עפענט-ליכע אַרבייטען און מ'וועט מוזען די דאָזיגע אַר-בייטען רעדוצירען. די צו „הויכע" פענסיעס פון די סעזאָן-אַרבייטער וועלען לויט די אינדוסטריע-לער אויסאיבען „אַנ'אונגינסטיגען" איינפלוס אויף אַלע אַרבייטער, וועלכע וועלען אויך פערלאַנגען הוספות, דורך וואָס עס וועלען טייערער ווערען די פראָדוקציע-קאָסטען און ס'וועט שטייגען דער יקרות.

די אינדוסטריעלער קלאָגען ווייטער אָן דעם מאַגיסטראַט, אַז ער שוינט נישט דאָס שטאָטישע געלד און חעכערט די אַרבייטער זייער לוין אויס ריינע פּאַרטייאישע טעמים און ריכטעט זיך בכלל גאָר מיט די אינטערעסען פון אייז פּאַרטיי, פיהרט אַ פערשוועגדערישע ווירטשאַפט א. אַז. וו.

צוליב דעם דאָזיגען אַרויסריט פון די אינ-דוסטריעלער, האָט דער מאַגיסטראַט זיך געווענדעט מיט אַ מעמאָריאַל צו דער אויפזיכטס-מאַכט. דער מאַגיסטראַט ווייזט אָן, אַז די סעזאָן-אַרבייטער האָ-בען בעקומען דיזעלבע הוספה וואָס אַלע שטאָטישע און מלוכה-בעאַמטע. וואָס שייך אַלע סאָציאַלע פערזיכערונגען און אונטערשטיצונגען, האָט דער איצטיגער מאַגיסטראַט גאָרנישט מחדש געווען נאָר דאָס איז שוין אַ מנהג פון כמה יאָהרען. דער מאַ-גיסטראַט פאָלעמיזירט ווייטער מיט די אויספיהרונ-גען פון די אינדוסטריעלער און רופט זיי אָן דעמאָגאָגישע.

וואָס שייך דעם שלעכטען איינפלוס, וואָס די העכערונג פון לוין פאַר די סעזאָן-אַרבייטער האָט האָבען אויף די איבריגע אַרבייטער שטעלט דער מאַגיסטראַט פעסט, אַז שוין אַ לענגערע צייט האָ-בען די אַרבייטער פון פערשידענע צווייגען אָנגע-הויבען לוין-אַקציעס, וואָס איז אַ רעזולטאַט פון שטייגענדען יקרות.

די אינצופרידענהייט צווישען די אַרבייטער ווערט אַרויסגערופען דורך זייער נויט און הונגער, דורך דער הינטערשטעליגקייט פון דער לאָדזער אינדוסטריע, וועלכע קען נישט קאָנקורירען מיט אויסלאַנד, וואו די אַרבייטער-לוינען זענען לפי-ערך גרעסער.

די איצטיגע לוין הוספה פאַר די סעזאָן-אַר-בייטער, שרייבט דער מאַגיסטראַט, איז נאָר אַ פרוב צוריקצוקעהרען צו דעם גלייכגעוויכט פון אַרבייט-טער-בודזשעט און דיקטירט דורך געראַנטיגקייטס-געפיהל און עפענטליכען וואויל. דער מאַגיסטראַט שטעלט פעסט, אַז דער אַרויסטריט פון די אינדו-סטריעלער איז דיקטירט געוואָרען דורך עגאָיסטי-שען אינטערעס, וועלכען ס'קענען נישט פערדעקען קיין פאַטריאָטישע פראַזען און מסירות געגען דער לאָדזער שטאָט פערוואַלטונג.

מלוכה-פרעזידענט איז היינט צו גאַסט

איז דער לאָדזער וואיעוואָדזטווע.

היינט קומט אָנצופאָהרען אין דער לאָדזער וואיעוואָדזטווע דער מלוכה פרעזידענט ה' איגנאַצי מאָשטשיצקי. אויף דער גרעניץ פון דער וואיע-וואָדזטווע וועלען דעם חשוב'ן גאַסט מקבל-פנים זיין: דער וואיעוואָדע ה' יאַשטשאָלט, בענעראַל מאַלאַכאָווסקי, פאָליציי-אינספעקטאָר ה' ניעדזשעל-סקי, נאַטשאַלניק ביעלעצקי און אַנ'עהרען-וואַך פון מיליטער.

דער מלוכה-פרעזידענט וועט בעזוכען די פויערים פערמעס אין פיעטרקאָוו. נאָך פיעטרקאָוו וועט דער ג' גאַסט בעזוכען דאָס דאָרף בראָדניע אין לאָסקער קרייז.

מען אונטערהאַנדעלט ווייטער וועגען דער אַמעריקאַנער הלוואה פאַר לאָדז.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך פאָהרט היינט ווידער קיין וואַרשאָ דער שטאָט-פרעזידענט זשע-מיענצקי, כדי ווייטער אונטערצוהאַנדלען מיט די פאַרשטעהער פון אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען מכח די 6 מיליאָן דאָלאַרדינע הלוואה פאַר אונזער שטאָט, וועלכע ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט לעצטענס אָנגעטראָפען אויף גרויסע שוועריגקייטען.

(ט) פרעזידענט זשעמיענצקי, וועלכער איז נעכטען צוריקגעקומען פון וואַרשאָ, האָט אויף דער מאַ-גיסטראַט-זיצונג בעריכטעט וועגען דער אַמעריקאַ-נער הלוואה פאַר לאָדז. די מורא, אַז צוליב דעם וואָס דער אָבמאַך וועט נישט בעצייטענס אונטער-געשריבען ווערען דורך דער רעגירונג וועט די הלוואה נישט צושטאַנד קומען האָט זיך אַרויסגעוויי-זען פאַר גרונדלאָז, ווייל פון ניו-יאָרק איז אָנגע-קומען אַ קאַבלאָגראַמע, אַז אַ גרופּע באַנקירען איז גרייט צו ערטיילען די הלוואה, נישט קוקענדיג דע-רויף ווען עס וועט זיין אונטערגעשריבען דער אָב-מאַך און נישט קוקענדיג דערויף צי די לאָדזער הלוואה וועט זיין די ערשטע צי די צווייטע אויפ'ן אַמעריקאַנער מאַרק.

—:0:—

אַ הלוואה פון 1 מיליאָן זלאָטעס.

(מ) דער מלוכה'שער פערזיכערונגס-אַמט האָט פערלאַנגט פונ'ם מאַגיסטראַט, אַז עס זאָל בעפרייט ווערען דער לאָקאַל אויף יעוואַנגעליצקא 18, דער לאָקאַל נעהערט צום פערזיכערונגס-אַמט און איז נעווען ביז איצט פערנומען דורך אַ שולע.

נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען צו בעפרייען דעם לאָקאַל, אַלס פערגיטיגונג ערטיילט דער פערזיכערונגס-אַמט האָט אַ הלוואה דער שטאָט 1,000,000 זלאָטעס פון די פאָנדען פונ'ם אַמט, וועלכע געפונען זיך אין באַנק נאַספּאַראַרסטווא קראַיאָוועגא, די הלוואה ווערט ער-טיילט אויף 2 יאָהר אויף 10 פּראָצענט יעהרליך.

דער בעשלוס ראַרף נאָך אַקצעפּטירט ווערען דורך דעם שטאָט-ראַט.

דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס

וועגען די פערשווענדונגען איז אַדרעסעז-ביוראָ.

צווייטער טאָג.

(2.) אין צווייטען טאָג פונ'ם פּראָצעס גענען דעם לייטער פון דעם אַדרעסען-ביוראָ—סיטקאָווסקי און געגען דער קאַסירער יוליאַ מאַכודערסקאַ זע-נען אויסגעהערט געוואָרען אַ גאַנצע רייה עדות.

די עדות קשיאַנדז פונדאַלינסקי, קשיאַנדז נאַוואַקאָווסקי און קשיאַנדז סטיפּולקאָווסקי, וועלכע פלעגען קומען צו סיטקאָווסקי. צו גאַסט רופען זיך אָפּ וועגען דעם בעשולדיגטען ווי וועגען אַ נטען קריסט און קאַטאָליק, ער האָט פונדירט אַ קרייץ אויפ'ן ראַדאָגאָשטשע „צמענטאַזש", געווען אַ מיטגליד פון פּאַטראָנאַט איבער דער פוילישער יוגענד אין ראַדאָגאָשטש א. ד. גל. די געסט פלעגט ער אויפנעהמען בעשיידען, וועניג טרינקען אַלקאָ-האָל א. ד. גל.

אַ גאַנצע רייה עדות מיטאַרבייטער פונ'ם אַד-רעסען-ביוראָ, בעלאַסטיגען אָבער זעהר דעם בע-שולדיגטען. בעזונדער נישט גינסטיג פאַר'ן בעשול-דיגטען איז דאָס עדות זאָגען פון דעם עדות לעש-ניעווסקי, וועלכער דערצעהלט, אַז סיטקאָווסקי איז זיך מיט די ביוראָ-אָנגעשטעלטע בעגאַנגען ווי מיט זיינע פריוואַטע בעדינער, ער פלעגט זיי בענוצען צו זיינע פריוואַטע אָנגעלעגענהייטען, אויסצאָהלען ווי אַזוי, ווען און וויפיל ער האָט געוואָלט גאַנזשע א. ד. גל. וועגען דעם האָט דער עדות לעשניעוו-סקי אויפמערקזאַם געמאַכט בשעתו דעב פערטרע-טער פון רעגירונגס-קאָמיסאַר ה' יאַגישעווסקי'ן.

דער אויסהער פון די עדות דויערט נאָך. עס איז מעגליך, אַז דער פּראָצעס זאָל דויערן לענגער ווי מען האָט זיך נעריכט צוליב דער מעסע דאָ-קומענטען און מאַטעריאַלען, וועלכע געפונען זיך אין בעזיץ פונ'ם נעריכט.

מאַרגען איז חגא.

ס (2) מאָרגען אין דער גרינער דאָגשראַנ-אַלע אַמפּען און פּאָסט-אָפּטיילונגען וועלען אַ נאָר-צען פאָג זיין געשלאָסען.

הייונה-הוצאות.

(ב) נעכטען איז אויגטער'ן פאָרזיץ פון ד"ר סקאַלסקי פאָרגעקומען די זיצונג פון דער קאָמיסיע צו פאָרשען די לעבענסמיטעל-קאָסטען, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די אויטהאָלטונגס-קאָסטען פון אַנ'אַרבייטער-פאַמיליע האָט זיך אין חודש מאַי פערקלענערט אויף 0,56%.

פון מאַגיסטראַט.

צוליב'ן איינזייען פון אַ נייער פאָהן פון 30-פולק פון קאַניעווער שיסער, וועלכע קומט פאָר אין וואַרשא דעם 9. ד. ח. האָט דער מאַגיסטראַט אין לאָדז בעשלאָסען צו אַסיגנירען אויף דעם ציל 2000 זל. און אַרויסצושיקען צו דער פייערונג אַלס פאָרשטעהער דעם פּרעזעס פון שטאָט-ראַט ה' האָלצגרעבער.

דער 30 קאַניאַוער שיסער פולק, וועלכער סטאַנציאָנירט איצט אין וואַרשא געהער צו דער לאָדזער פּיעכאָטע-דעזעוויע.

מאַגיסטראַט בעמיהט זיך צו ריינ'גען די שטאָט.

(מ) דער מאַגיסטראַט האָט אַריינגעטראָגען אין שטאָט-ראַט אַ פאָרשלאָג אָנצונעהמען אַ בע-שלוס צו שליסען פונ'ם 1. יולי 1929 די אַלטע קאַנאַלען אויף די גאַסען, וואו עס וועט זיך אַרויס-זייזען טעכניש מעגליך און נויטיג לויט דעם, ווי עס וועלען זיך ווייטער רוקען די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען. אַלס מאָטיוו צו ליקווידירען די אַלטע קאַנאַלען דינט דער אַנטיסאַניטאַרער צושטאַנד פון די קאַנאַלען די קאָסטען פון רעמאָנט און האַלטען די קאַנאַלען אין אַ ריינעם צושטאַנד א. ד. גל.

ביז איצט איז שוין דאָ אַ מעגליכקייט צו שליסען די אַלטע קאַנאַלען אויף אַ סך גאַסען.

גלייכצייטיג האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען צו בעשטעטיגען די פּראָיעקטען פון בוי-קאָמיטעט אַריינצופיהרען קאַנאַליזאַציע אין די הייזער און פער-בינדען די דאָזיגע קאַנאַליזאַציע מיט דער שטעטישער קאַנאַליזאַציע-נעץ.

אין אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) פ. וויטשיצקי נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27, ה. ראַניעלעצקי, פּיעטריקאָווער 127, פ. אילניצקי, אוז-ציטער, וואולטשאַנסקאַ 37, ליינוועבער, פרייהייטס-פּלאַץ 2, י. האַרסמאַן, מלינאַרסקאַ 1 און י. קאַ-האַנע, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80.

„די פּראָבלעמען פון דער יודישער קולטור און ערציהונג".

דער היינטיגער מיטינג פון דער „תרבות"-אָרגאַניזאַציע, וואָס ווערט איינגעאָרדענט אין פיל-האַרמאָניע-זאַל האָט צוגעצויגען די אויפמערקזאַם-קייט פון זיי ברייטע יודיש-נאַציאָנאַלע קרייזען הן צוליב די זעהר אַקטועלע פּראָבלעמען פון דער העברעאישער קולטור און ערציהונג, וואָס וועלען בעהאַנדעלט ווערען און הן צוליב די פערזענליכ-קייט פון די חשובע פרעלעגענטען: דעפּ. יצחק גרינבוים, ד"ר ס. קלומעל, אַרוז. א. לעוינסאָן (אין יהדיש) און ד"ר אַ. סאַרטאַקאָווער, ד"ר א. ראָזענבוים. און ה' פ. ליסאַן (אין העברעאיש).

וואס געבען דעם ארבייטער און אנגעשטעלטען די נייע פעראדנונגען פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ארבייטס-אפמאכען?

אויף קיין שום נעבים פון אונזער פריוואט-רעכטליך לעבען הערשען נישט אזעלכע אומנאר-מאלע און פערעלטערטע בעציהונגען, ווי אין די נעגענווייטיגע פערהעלטענישען פון די אונטער-נעתמער צום ביי זיי בעשעפטיגטען פיזישען און אייסטיגען פראלעטאריאט.

דעריבער טאקע דארפען אויפגענומען ווערען מיט צופרידענהייט די פעראָרדנונגען פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ארבייטס-אפמאכען מיט ארבייטער און אנגעשטעלטע, וועלכע טרעטען אריין אין קראפט דעם 16 ד. ח. און האבען אייגענטליך די אויפגאבע א טוף צו מאכען מיט'ן ביזהעריגען חילקיר.

קודם כל ווילען מיר בעמערקען, אז דאס הייגטיגע מאל וועלען מיר בעהאנדלען די רעכט-ליכע סיטואציע, וועלכע שאפט זיך דורך דער רע-שליזירונג פון די דערמאנטע פעראָרדנונגען בלויז בנוגע די פיזישע ארבייטער.

איינע פון די וויכטיגסטע דאפעקטען פון דער ציסירטער פעראָרדנונג איז בלתי ספק דער אומ-שטאנד, וואס זי שפרייט אויס איהר רעכטליכען שוץ נור בלויז אויף די ארבייטער, וועלכע האבען דאס גליק צו זיין בעשעפטיגט אין דער אינדוסטריע און האנדעל און שליסט גענצליך דאנגען אויס פון איהר ווירקונגס קרייז יענע גדאכטע מחנות מוסקול-פראלעטאריער, וועלכע זענען פעראורטיילט געווארען צו הארעווען אין דער לאנד- און וואלד-ווירטשאפט עוועגטזעל אין די אנשטאלטען, וועל-כע זענען מיט די אט נור וואס דערמאנטע ווירט-שאפטליכע צווייגען פערבינדען. דערזעלבער גורל שרעפט דעמגלייכען די פיזישע ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין די מלוכה'שע אדער קאמו-נאלע אינסטיטוציעס, די הויז-דינערשאפט און די הויז-וועכטער.

א פאזיטיווע בעדייטונג האט שוין אבער דער ארטיקעל 3, וועלכער אנערקענט פאר פער-פליכטענד אנ'אפמאך, אלס איינס ווי אזוי ער איז געשלאסען געווארען, שריפטליך אדער מינדליך אדער גאר דורכ'ן בלויזען צילאזען צו דער אר-בייט מעג זיין אפילו אהן יעדע פריער-אפגערעדטע בעדינגונגען.

כדאי איז אויך אנצווייזען אויפ'ן ווייטער-דיגען פונקט פון זעלבען ארטיקעל, לויט וועלכען די בעגרעניצטע אין זייערע רעכטליכע האנדלונגען ארבייטער, שליסענדיג מיט וועמען ס'איז לויט די דא אנגענומענע פלעים אנ'ארבייטס-אפמאך, בע-קומען דורכדעם אויטאמאטיש די רעכטס זעלבסט-שטענדיגקייט בנוגע אלע ענינים — וואס פליסען ארויס פון דאזיגען אפמאך.

מיט אנדערע ווערטער: אויב א מינדעריעה-דיגער ארבייטער וועט מוזען איינקלאגען אין גע-ריכט אנ'אונטערנעהמער פאר נישט וועלען גוטווי-ליג אויספירען די גענומענע אויף זיך לויט'ן גע-שלאסענעם ארבייטס-אפמאך פליכטען, וועט ער שוין נישט דארפען מעהר אנקומען צו דער פער-מיטלונג פון זיינע עלטערן אדער אפיציעלע, נאר ער וועט שוין מעגען אליין אין זיין אייגענעם נאמען ווענדען זיינע פרעטענציעס צו די בערופענע אמטען.

ווייטער איז וויכטיג צו ווייסען,

אויף וואס פארע טערמינען דאס נעזעץ דערלאזט שליסען ארבייטס-אפמאך.

אין דעם פרט זענען גילטיג 3 אופנים. ס'קען גע-שלאסען ווערען אנ'אפמאך אויף א בעשטימטען טערמין אדער אויף אנ'אומבעשטימטען טערמין און מ'קאן אויך שליסען אנ'אפמאך אויף א טערמין ביז א געוויסע ארבייט וועט ווערען פערענדיגט. דערביי מוז אבער בפירוש בעמערקט ווערען, אז דער אזוי גערופענער פראבע-טערמין טאר בשום אופן נישט לענגער דויערען, ווי 7 טעג.

ווערט איז זיך אויך אפצושטעלען אויפ'ן אומשטאנד

ווען ווערט אנ'אפמאך אויף צו פער-פליכטען, אדער ווען ווערט ער בטול?

א געשלאסענער ארבייטס-אפמאך ווערט אויף די קאנטראָ-אגענטען צו פערפליכטען אין איינעם פון די פאלגענדע פאלען:

1) ווען ט'האנדעלט זיך וועגען א בעשטימטען טערמין — נאכ'ן אפלויף פון דאזיגען טערמין.

2) אויב דער אפמאך באזירט זיך אויף פער-טיג מאכען א געוויסע ארבייט — נאכ'ן פערענדיגען פון דער זעלבער ארבייט.

3) איז דער קאנטראקט געשלאסען געווארען אויף אנ'אומבעשטימטען טערמין, הערט ער אויף צו פערפליכטען נאכ'ן פארשריפטליכען קינדיגונגס-טערמין, וועלכער דארף מינדעסטענס דויערן צוויי וואכען. די צדדים האבען דאס רעכט אויסצורעדען זיך א לענגערן קינדיגונגס-טערמין.

אגב דארף בעמערקט ווערען, אז דער קינדי-גונגס-טערמין מוז זיך אין אזא פאל אומבעדינג פינדיגען אין שבת אדער אין אנ'אנדערען אויסצא-לינגס-טאג.

א צוגענומענעם אויף אנ'אומבעשטימטען טער-מין ארבייטער קאן דער אונטערנעהמער תיכף בע-זייטיגען פון דער ארבייט אויסצאהלענדיג איהם אנ'ענטשעדיגונג אין בעטרעף פון צוויי וואכיגען ארבייטס-לוין.

דער אונטערנעהמער האט נישט קיין רעכט צו קינדיגען אנ'ארבייטער אין משך פון די ערשטע 4 וואכען פון זיין קראנקהייט, בשעת ער מאכט דורך די מיליטערישע איבונגען אדער ער געניסט פון געזעצליכען אורלויב.

דאגעגען הערט דער אפמאך יא אויף צו פערפליכטען אין פאל, ווען דער ארבייטער שטארבט אדער ווערט גערופען אין אקטיווען מיליטער-דינסט אויף א נארמאלען אופן.

(סוף מארגען).

י. אינפעלד.

כוואליע פון לוין-אקציעס.

אקציע פון די בעקער-ארבייטער.

(2) עהערנעכטען איז אין זאל פון קלאסער-פער איין פארנעקומען א פערזאמלונג פון די בעקער-ארבייטער, וועלכע זענען ארגאניזירט אין די קלא-סען פעראיינען.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אז די פערזאמלונג פונ'ם פעראיין זאל אין נאמען פון די ארבייטער ארויסטרעטען מיט א הוספה-פארערונג, עס זאלען פערלאנגט ווערען אורלויבען פאר די בעקער-ארבייטער און עס זאל קאנטראָ-לירט ווערען אז עס זאל נישט בע'עולם ווערען רער געזעץ וועגען דעם 8-שעה'גען ארבייטס-טאג.

לוין-פארערונג פון ברויער-ארבייטער.

(2) ווי בעוואוסט איז בשעתו צווישען די ברויערייען אתהאבער מיט די ארבייטער נעשלאסען געווארען אנ'אפמאך לוים וועלכען אלע הוספות, וועלכע עס וועלען געגעבען ווערען די טעקסטיל-ארבייטער, וועלען בעקומען אויך די ברויער-ארבייטער.

צוליב דער לעצטער אקציע פון די טעקסטיל-ארבייטער האבען איצט אויך די ברויער-ארבייטער בעשלאסען ארויסצוטרעטען מיט א הוספה-פארערונג פון 15 פראצענט.

אויך די ארבייטער פון די צוקאהר-טראמוואיען פארערן א הוספה.

(ב) ווי מיר דערויסען זיך האבען אויך די ארבייטער פון די צוקאהר-טראמוואיען בעשלאסען ארויסצוטרעטען מיט א הוספה-פארערונג. אין דער דערמאהנטער אנגעלעגענהייט וועט די סעג פאקולטי מען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג אויף וועלכער ס'וועט בעשלאסען ווערען ווי הויך די הוספה-פארערונג דארף זיין.

הוספה פאר שטאטישע לעהרער.

(ס) אונסערן פארזיץ פון פרעזידענט ווייסר-יענצקי איז פארגעקומען א זיצונג פון מאניסטראט אויף וועלכער עס איז צווישען אנדערע בעשלאסען געווארען צו בעשטימען די לעהרער פון די שטעטישע שולען פונ'ם 1. אפריל א הוספה צום שטעטישען צוגאב. די לעהרער פון די פאלקס-שולען וועלען בעקומען 20 זלאטים א חודש און די ליטער — 30 זלאטים שטעטישען צוגאב.

ארעסטירט אנ'אנפירער פון ארויבער-באנדע.

(2) עהערגעכטען איז אין דארף קרוליקאוו ביי קאנין פארגעקומען א באל פון די ארטיגע פיר-ערלעשער אויף וועלכען עס איז אויך געקומען דער 16-יעהרינער זינמונד נאוואצקי פון דערביאינע דארף ביאלעבלאטא.

ארום 10 א זייגער אין אזענד, ווען נאוואצקי איז צוריק אהיימגעגאנגען, זענען הינטערזעענס אויף איהם אנגעפאלען דריי באנדיטען און דראהענדיג איהם מיט א רעוואלווער, צווערזיבב ביי איהם א זילבערן זייגערל מיט א קייטעל, צווישען די אנפאלער האט נאוואצקי דערקענט דעם 18-יעהרינען בראָ-ניסלאז פיליפיאק פון זיין דארף.

נאָכדעם, ווי די באנדיטען האבען איהם בע-רויבט, זענען זיי צולאפען און נאוואצקי האט דערגעגען דעם פאל געמאלדען אין פאליציי-פאסטען אין קרו-ליקאוו, וועלכע האט באלד רעלענירט איינע פע-ליציאנטען אין דארף ביאלעבלאטא, וואו זיי האבען ארעסטירט פיליפיאק'ן, וועלכער האט זיך נאך דער רעוויזיע ביי איהם, מורה נעווען, אז ער איז דער אנפיהרער און ארגאניזאטאר פון דער באנדיטע-באנדע, וועלכע נראסירט אין קאנינער נעגענד.

פיליפיאק איז ארעסטירט געווארען און חזר-טער א שטרענגער שמירה האט מען איהם אפגע-פיהרט קיין קאנין.

יצחק גוטערמאן ז"ל.

נעכטען אין אוועגד איז געשטארבען דער בע-קאנטער לארזער כלל-טוער און אינדוסטריעלער יצחק גוטערמאן, אין עלטער פון 48 יאהר.

יצחק גוטערמאן איז געבוירען געווארען אין וואר-שא קיין לארז איז ער געקומען מיט עטליכע אזן דרייסיג יאהר צוריק. דא האט ער זיך ארויסגעוויזען אלס טיכטיגער און כאליודער געשעפטמאן, און איז מיט דער צייט געווארען אנ'אנגעזעהענער אינדוסטריע-לער אין אונזער שטאט. די געשעפטען האבען אבער ביים פערשטארבענעם נישט אויסגעלאשען זיין געזעלשאפטליכען טעמפעראמענט, און נישט אין די גאר יונגע יאהרען האט זיך גוטערמאן געגומען צו כלל-ארבייט, אנ'איבערגעגעבענער הייסער ציו-ניסט האט ער ועהר פיל אויפגעטון אויפ'ן געביט פון ציוניסטישער ארבייט און האט פערגומען א רייה וויכטיגע אמטען אין ציון. אינסטיטוציעס. ער איז געווען מיטגליד אין לארזער ועד העירוני און פארזיצער פון קרן-היסוד-קאמיטעט. א נרויסער ליב-האבער פון דער העברעאישער שפראך, האט גו-טערמאן געגרינדעט און פיל יאהרען געווען איינער פון די לייטער פון דער גימנאזיע יבנה, מיטגליד פון דער געזעלשאפט פאר יודישע גימנאזיעס אין לארן און מיטגליד פון א רייה אנדערע פעראיינען און געזעלשאפטען.

דער פריהצייטיגער טויט פון דעם אנגעזעהענעם כלל-טוער וועט ארויסרופען אנ'אויפריכטיגען טרויר-ער ביי דער לארזער בעפעלקערונג.

באלד ווי ס'איז געקומען די טרויעריגע יריעה וועגען טויט פון גוטערמאן איז דער ועד העירוני זיך צוגוויפגעקומען אויף א דרייגענדער טרויער-זיצונג. עס איז בעשלאסען געווארען די לויה איינצופארדענען אויפ'ן השבון פון דער לארזער ציון. ארגאניזאציע.

די לויה וועט פארקומען היינט, פונקט 3 א זייגער, פון טרויער-הויז וואולטשאנסקא 10 און וועט געהן לויט פאלגענדען מארשריט: ציגעל-גאס צום ציוניסטישען-קאמיטעט, נדאנסקא, זאוואדזקא, פאלודניאוויץ, וסכאדניע, פולנאצנע, פראנציסקא-גער און בושעוישנער.

פארפאלעי.

(פערוואונדעט ביי דער מאשין) אין ריכטער'ס פאבריק, סקארופקי 19 האט א מאשין-וואלעק מיט-געכאפט דעם 28-יעהרינען סטעפאן פיעקארסקי פון זשגאווסקי 82, און איהם צוקאלעטשעט דעם בויך און פיס. אין א שווערען-צושטאנד האט איהם פאגאטאוויץ אפגעפיהרט אין שפיטאל.

(פערוואונדעט א פייער-לעשער) אויף לענ-קעוויטשא 54 איז בעת די פייערלעשער איבונגען ארא'פגעפאלען פון לייטער דער 42-יעהרינער פייער-לעשער פ. וילדמאן, וועלכער איז פערוואונדעט גע-וואָרען אין קאפ און אין די פלייצעס. הילף האט איהם צוגעטיילט דער ראקטאר פון דער רעטונגס-פאגאטאוויץ.

[זעלבסטמארד פון א רעזערוו-אפיציר]. נעכ-טען ארום 12 א זייגער מיטאג האט זיך אין טאמא-שאוו דערשאסען מיט א רעוואלווער דער 29-יעה-ריגער רעזערוו-פארפארושניק פראנציסק מא-טשעיעווסקי. דער זעלבסטמארדער האט געוואוינט אין וואקאוויץ און אין א לענגערער צייט געווען אנגעשטעלט אין פ. ק. או. פון לארזער פאוויאס. די סיבה פון זעלבסטמארד איז אומבעקאנט.

די אנגענעהמע דערפרישונג
איז זומער שטאט פרוכטען, איז
די צוקערוואר
„PLUTOS"
1) וויאסענקעס—Wiossenna
שלא פיוכטען-געשטאקען,
2) לאנדרינען,
אנגענעהמסטע און פיינסטע,
פערשאפען א גוט געפיהל,
3) קארמעלען
געפיהלע און אומגעפיהלטע,
50 סארטען.
צו בעקומען איבעראל.

געשטארבען דער פאליציאנט קאפאניא.

(—) נעכטען איז אין עוואנגעלישען שפיטאל אויף פולנאצנא גאס געשטארבען דער פאליציאנט פון 3-טען פאליציי-קאמיסאריאט יאן קאפאניא, וועלכער איז, ווי מיר האבען בשעתו מיטגעטיילט, שווער פערוואונדעט געווארען בעת'ן יאגען זיך נאך גנבים.

איינינע טאג פאר'ן טויט איז דער העלדישער פאליציאנט דעקאָרירט געווארען, אויפ'ן סמך פון א דעקרעט פונ'ם פרעזעס פון מיניסטארען-ראט, מיט דעם „קזשיש זאסלוגי" און איז נאמינירט גע-ווארען אלס „סטארשי פאסטערונקאוויי".

די לויה וועט פארקומען מארגען. אין דער לויה וועלען זיך בעטייליגען פארשטעהער פון פער-שידענע אינסטיטוציעס, פאליציי-בעאמטע און פא-ליציי-אבטיילונגען.

די פאמיליע פון פערשטארבענעם בעקומט אלס איינמאליגע אונטערשטיצונג א צוויי-יעהריגע פענ-סיע פון פערשטארבענעם, אויסער דעם — א לע-בענסלענגליכע עמעריטורע.

דבורה טייטעלבוים ווערט געזוכט.

(—) אין נמינע-קאנצעלאריע איז געקומען א בריף פון ענגלאנד פאר א געוויסע דבורה טייטעל-בוים, וועלכע זאל וואוינען אין לארז ביי איהרס אנ'איערעס משה קלמן וויסלאקאוסקי. פעראינטע-רעסירטע קענען זיך ווענדען אין די ביורא-שעה'ן פון דער קהלה-קאנצעלאריע צום סעקרעטאר נארעל.

Dr. RACHELA LEWI
נ. ע. פון קיגדער-קראנקה
42-72 .טעל .24 פאנסקא
נעמט אן פון 2 ביז 4 נאכמיטאג.

א געהיימנישפולע טראגעדיע

האט געטריבען צום טויט דעם „קענינג פון די לארזער רעפארטערען".

עהערנעכטען איז פון עוואנגעלישען שפיטאל פארגעקומען די לויה פון געוו. לארזער רעפארטער אהרן ווינבוים ווינאגראדאוו, וועלכער איז בעגאנ-גען זעלבסטמארד רוך פערסמ'ען זיך מיט סוב-לימאט. צו דער לויה זענען געקומען פיל אנגעזעהענע פערזענליכקייטען און א סך לארזער יודען, וואס געפינען זיך אין וואַרשא.

ווינבוים האט געשטאמט פון זעהר א מיוחס'-דיגער פאמיליע אין אוקראינא. מיט עטליכע יאהר צוריק האבען די באלשעוויקעס אין קאמענעץ פאָ-דאלסק דערשאסען ווינבוים'ס פאטער, וועלכער איז געווען א בעקאנטער עסקן און אנגעזעהענער בעל-הבית.

לינגעריג אין שפיטאל, האט ווינבוים זיך גע-בעטען ביי זיינע נאהענטע, וואס זענען געקומען צו איהם, מעז זאל איהם ראטעווען, ווייל גראר איצט ווילט זיך איהם ווייטער לעבען. אלע מעדיצינישע מיטלען האבען שוין אבער נישט געהאלפען.

די פריינד, וואס האבען איהם בעזוכט אין שפיטאל, האט ער מיט טרעהרען אין די אויגען איבערגעבעטען, אז פאר וויי פערצווייפעלטען שריט האט ער אנגעשריבען 2 געזעגנונגס-בריף, אין וועל-כע ער גיט אן צווישען אנדערעס די אמת'ע סבה פון זיין זעלבסטמארד. די בריף האט ער געלאזט אין זיין וואוינונג און ער האט געבעטען, מען זאל זיי צונעהמען. זיינע פריינד האבען שוין אבער די בריף נישט געפונען.

ווי מען גיט איבער, האט ווינבוים אויף קיין עפיזלעפסיע בכלל נישט געליטען. דאגעגען איב-פארמירט מען, אז ער איז זיין זעלבסטמארד בע-גאנגען צוליב א פאליציי-טראגעדיע.

ווינבוים האט אין יאהר 1910 זיך געהאט געשטר'ס אויף פראוואסלאוויע און געענדערט זיין נאמען פון ווינבוים אויף ווינאגראדאוו. זיין שטר האט ער געהאלטען בסוד סודות. בלויז איינצעלנע פערזאנען אין לארז האבען דערפון געוואוסט. גע-טון האט ער עס דערפאר, ווייל עטליכע רוסישע הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען אין לארז און אין פיעטריקאוו האבען דאס פון איהם געפארערט.

נאכ'ן אבשמד'ן זיך איז ווינבוים בעשטימט געווארען אלס דירעקטאר פון דער לארזער אב-טיילונג פון דער „פעטערבורגער טעלעגראפען-אגענטור".

אז ער איז געשמדט, האט מען זיך ערשט דער-וואוסט, ווען די רייטשען האבען פערנומען לארז און ווינבוים איז דורך זיי אינטערנירט געווארען. מען האט איהם דערנאך פערשיקט אויף שאסיי-ארבייטען מיט קריגס-געפאנגענע און ביאליסטאקער קאנט. דארט האט ער זיך בעקענט מיט א רייטשען מאיאר, ביי וועמען ער האט שטארק נושא חן געווען און דער מאיאר האט איהם געמאכט פאר אנ'אויפועהער.

ערשט אויף דער השתדלות פון די אנגע-זעהענסטע מיטגלידער פון לארזער בירגער-קאמי-טעט, וואס האט א געוויסע צייט געשטיצט ווינבוים'ן איז זיין גוים, איז ער בעפרייט געווארען און געקומען קיין וואַרשא. דא האט איהם די רייטשע פעלד-פא-ליצי ווידער אמאל פערהאלטען און נאכהער בע-פרייט אויף דער השתדלות פון די לארזער אינ-רוססריעלער גראהמאן און שיבלער.

ווינבוים האט זיך אין 1919 אין וואַרשא צוריק-געקעהרט צו סיזרענטום, אלס בעוויזן, אז ער איז צוריק געווארען א יוד, פלעגט ער זיינע בעקאנטע מיטנעהמען אין טלאמאצקער סינאגאגע צו חזכרות נשמות און קריש זאגען אין די יאהר-צייטען.

וואס נעבען דעם ארבייטער און אנגעשטעלטען די נייע פעראדנונגען פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ארבייטס-אפמאכען?

אויף קיין שום נעבים פון אונזער פריוואט-רעכטליך לעבען הערשען נישט אזעלכע אומנאר-מאלע און פערעלטערטע בעציהונגען, ווי אין די נעגענווייטיגע פערהעלטענישען פון די אונטער-נעתמער צום ביי זיי בעשעפטיגטען פיזישען און אייסטיגען פראלעטאריאט.

דעריבער טאקע דארפען אויפגענומען ווערען מיט צופרידענהייט די פעראָרדנונגען פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ארבייטס-אפמאכען מיט ארבייטער און אנגעשטעלטע, וועלכע טרעטען אריין אין קראפט דעם 16 ד. ח. און האבען אייגענטליך די אויפגאבע א טוף צו מאכען מיט'ן ביזהעריגען חילקיר.

קודם כל ווילען מיר בעמערקען, אז דאס הייגטיגע מאל וועלען מיר בעהאנדלען די רעכט-ליכע סיטואציע, וועלכע שאפט זיך דורך דער רע-שליזירונג פון די דערמאנטע פעראָרדנונגען בלויז בנוגע די פיזישע ארבייטער.

איינע פון די וויכטיגסטע דאפעקטען פון דער ציסירטער פעראָרדנונג איז בלתי ספק דער אומ-שטאנד, וואס זי שפרייט אויס איהר רעכטליכען שוץ נור בלויז אויף די ארבייטער, וועלכע האבען דאס גליק צו זיין בעשעפטיגט אין דער אינדוסטריע און האנדעל און שליסט גענצליך דאנגען אויס פון איהר ווירקונגס קרייז יענע גדאכטע מחנות מוסקול-פראלעטאריער, וועלכע זענען פעראורטיילט געווארען צו הארעווען אין דער לאנד- און וואלד-ווירטשאפט עוועגטזעל אין די אנשטאלטען, וועל-כע זענען מיט די אט נור וואס דערמאנטע ווירט-שאפטליכע צווייגען פערבינדען. דערזעלבער גורל שרעפט דעמגלייכען די פיזישע ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין די מלוכה'שע אדער קאמו-נאלע אינסטיטוציעס, די הויז-דינערשאפט און די הויז-וועכטער.

א פאזיטיווע בעדייטונג האט שוין אבער דער ארטיקעל 3, וועלכער אנערקענט פאר פער-פליכטענד אנ'אפמאך, אלס איינס ווי אזוי ער איז געשלאסען געווארען, שריפטליך אדער מינדליך אדער גאר דורכ'ן בלויזען צילאזען צו דער אר-בייט מעג זיין אפילו אהן יעדע פריער-אפגערעדטע בעדינגונגען.

כדאי איז אויך אנצווייזען אויפ'ן ווייטער-דיגען פונקט פון זעלבען ארטיקעל, לויט וועלכען די בעגרעניצטע אין זייערע רעכטליכע האנדלונגען ארבייטער, שליסענדיג מיט וועמען ס'איז לויט די דא אנגענומענע פלעים אנ'ארבייטס-אפמאך, בע-קומען דורכדעם אויטאמאטיש די רעכטס זעלבסט-שטענדיגקייט בנוגע אלע ענינים — וואס פליסען ארויס פון דאזיגען אפמאך.

מיט אנדערע ווערטער: אויב א מינדעריעה-דיגער ארבייטער וועט מוזען איינקלאגען אין גע-ריכט אנ'אונטערנעהמער פאר נישט וועלען גוטווי-ליג אויספירען די גענומענע אויף זיך לויט'ן גע-שלאסענעם ארבייטס-אפמאך פליכטען, וועט ער נישט דארפען מעהר אנקומען צו דער פער-מיטלונג פון זיינע עלטערן אדער אפיציעלע, נאר ער וועט שוין מעגען אליין אין זיין אייגענעם נאמען ווענדען זיינע פרעטענציעס צו די בערופענע אמטען.

ווייטער איז וויכטיג צו ווייסען,

אויף וואס פארע טערמינען דאס נעזעץ דערלאזט שליסען ארבייטס-אפמאך.

אין דעם פרט זענען גילטיג 3 אופנים. ס'קען גע-שלאסען ווערען אנ'אפמאך אויף א בעשטימטען טערמין אדער אויף אנ'אומבעשטימטען טערמין און מ'קאן אויך שליסען אנ'אפמאך אויף א טערמין ביז א געוויסע ארבייט וועט ווערען פערענדיגט. דערביי מוז אבער בפירוש בעמערקט ווערען, אז דער אזוי גערופענער פראבע-טערמין טאר בשום אופן נישט לענגער דויערען, ווי 7 טעג.

ווערט איז זיך אויך אפצושטעלען אויפ'ן אומשטאנד

ווען הערט אנ'אפמאך אויף צו פער-פליכטען, אדער ווען ווערט ער בטול?

א געשלאסענער ארבייטס-אפמאך הערט אויף די קאנטראָ-אגענטען צו פערפליכטען אין איינעם פון די פאלגענדע פאלען:

1) ווען ט'האנדעלט זיך וועגען א בעשטימטען טערמין — נאכ'ן אפלויף פון דאזיגען טערמין.

2) אויב דער אפמאך באזירט זיך אויף פער-טיג מאכען א געוויסע ארבייט — נאכ'ן פערענדיגען פון דער זעלבער ארבייט.

3) איז דער קאנטראקט געשלאסען געווארען אויף אנ'אומבעשטימטען טערמין, הערט ער אויף צו פערפליכטען נאכ'ן פארשריפטליכען קינדיגונגס-טערמין, וועלכער דארף מינדעסטענס דויערן צוויי וואכען. די צדדים האבען דאס רעכט אויסצורעדען זיך א לענגערן קינדיגונגס-טערמין.

אגב דארף בעמערקט ווערען, אז דער קינדי-גונגס-טערמין מוז זיך אין אזא פאל אומבעדינג פינדיגען אין שבת אדער אין אנ'אנדערען אויסצא-לינגס-טאג.

א צוגענומענעם אויף אנ'אומבעשטימטען טער-מין ארבייטער קאן דער אונטערנעהמער תיכף בע-זייטיגען פון דער ארבייט אויסצאהלענדיג איהם אנ'ענטשעדיגונג אין בעטרעף פון צוויי וואכיגען ארבייטס-לוין.

דער אונטערנעהמער האט נישט קיין רעכט צו קינדיגען אנ'ארבייטער אין משך פון די ערשטע 4 וואכען פון זיין קראנקהייט, בשעת ער מאכט דורך די מיליטערישע איבונגען אדער ער געניסט פון געזעצליכען אורלויב.

דאגעגען הערט דער אפמאך יא אויף צו פערפליכטען אין פאל, ווען דער ארבייטער שטארבט אדער ווערט גערופען אין אקטיווען מיליטער-דינסט אויף א נארמאלען אופן.

(סוף מארגען).

י. אינפעלד.

קליינער פעליעטאן

די בעסטע עצה שופר צובלאזן.

ס'איז ראָ ערגעץ אַ מאמר: „חמור בתקופת תמוז קרירא ליה", דעם אייזעל איז קאַלט אין תמוז, האָט געטראָפען אין אַ קליין שטעטיל, צו מנחה אין בית־המדרש, האָט דער עולם געוואַרט אויפ'ן רב, ווייל פירוץ שטעלט מען זיך נישט ראַונען אָהן רב און ראָס, איז געווען אין תמוז, ענדליך איז דער רב אָנגעקומען אָנגעטון אין אַ פעלץ, דער עולם האָט זיך שטאַרק פערוואונדערט, ווי טוט מען ראָס עפעס אין תמוז אָן אַ פעלץ? האָט זיך אָבער געפינען איינער פון די בית־המדרש בעל־הבתים, וואָס האָט געהאַט אַ ביין האַרץ אויפ'ן רב, און, כאַן מצא בעל חוב לגבות את חובו, אָט ביי דער געלעגענהייט, האָט ער געפינען פאַר ריכ־טיג זיך אָפּצוערעכענען מיט'ן רב.

ער האָט נישט געמאַכט קיין שהיות און איז צוגעגאַנגען צום רב און האָט איהם געפרעגט לפני כל עם ועדה:

— היתכן רבי, ווי אַזוי טוט מען זיך ראָס אָן אין תמוז אַ פעלץ, אויב אַפילו ס'איז אַביסעל אַ קאַלטער וועטער, שטייט דאָך בפירוש „חמור בתקופת תמוז קרירא ליה"?...

האָט איהם דער רב גאַנץ געלאַסען גע־ענטפערט:

— רו פערשטעהסט אַ פנים די גמרא נישט. די גמרא זאָגט, חמור, אַז מ'איז אַ חמור, קאָן ווערפען, אַז אַפילו אין תמוז, קאָן איהם אויך קאַלט זיין, ווייל אויב ס'איז קאַלט, איז נאָר. קיין נפקא מינה נישט ווי דער חורש הייסט, איז קאַלט דאַרף מען זיך אָנטון אַ פעלץ, אַז נישט איז מען אַ חמור...

און דערפאַר איז עס ביי מור גאָר נישט קיין קשיא. נישט:

אַז איך געה אַרויס אין חורש יוני און איך זעה ווי דער עולם שפּאַצירט אין וואַרימע מלבושים. עס וואָלט מיר שוין בעסער געאַרט אַ קשיא, וואָס אין סאַמע ווינטער, ווען די פרעסט און שניי־זאַווערוכעס רערגרייכען די העכסטע מדרגה, געהען אונזערע ווייבער־אַריסטאָקראַטקעס אין גאַנץ לייכטע קליידער מיט אָפענע רעקאָלטען ווי די לאָקשען־ברעטער....

היתכן? ווי קומט עס?

אין אָבער דערויף דאָ אַ שטיקעל הירוץ:

די מפרשים זאָגען, אַז דער חמור קאָן אַמאָל זיין ראָס און אַמאָל יענץ: עס ווענדט זיך נאָר, וואָס ער שטייט איין.

אַז די היינטיגע ווייבער שטייען איין בעונותינו הרבים ביי אונזערע היינטיגע מענער, איז ביי זיי רעכט, אַז ווינטער טוט מען זיך ענטפּלעקען און זומער דאַרף מען זיך פערדעקען.

די אַלע מעשיות מיט די אַלע תירוצים, זע־נען אָבער גאָרנישט לגבי דעם עיקר־ענין.

און דער עיקר ענין איז, אַז ס'איז טאַקע קאַלט אַ פראָסט ממש און עס וואָלט שוין גאָר־נישט געשאַדט, אַז די נשים צרקניות זאָלען שוין אָנהויבען צוריקצוקומען פון די זומער־וואוינונגען און זאָל מען שוין טאַקע שופר בלאָזען און אַנ'עק זאָל ראָס נעהמען און אַ סוף זאָל ראָס נעהמען, אַז ווינטער זאָל שוין זיין ווינטער! וואָרום וואו שטעהט ראָס גאָר אינגאַנצען געשריבען, אַז עס מוז זיין זומער, יאָהי אין ארץ ישראל איז אַ גאַנץ יאָהר זומער, זאָל דאָ זיין אַ גאַנץ יאָהר ווינטער, און פאַר איינזעגעם וועלען מיר דאָך אַלע געהאָלפען ווערען. קורם וועלען אַלע לאַנגע ווענקלען, וואָס ליגען ביי די סוחרים, אויף אַמאָל קירצער ווערען, מ'וועט זיך עפעס קאָנען אַ ריהר טון, און חוץ לזה וועט מען דאָך אויסמיידען אַלע פרעניות'ן, צרות און שלעק, וואָס די סוחרים ריכטען זיך אויף היינטיגען זומער.

הכלל דער איינציגער אויסוועג איז — בלאָזען שופר...

שר של אש.

„אדרט"
זאבאדניא 43.
ארטיסטישער רעווי אין קאמער־טעאטער
אונטער דער לייטונג מ. בראדערזאן
היינט, מיטוואך — 1 פערשטעלונג:
אנהויב 9.45 אוי., סוף 11.50 אוועגד
ווידערהאלונג פון 7. פראגראם א.נ.
יודישע
טעכטערלעך
1. פראלאג
2. יודישע טעכטערלעך
3. שכנים
4. פופען
5. אלבום
6. קאטארינא מאלאריצא
7. שקרבן פון ראדיא
8. טרא־לא־לא־לא
9. א פרייליכס
10. דזשוזיש־דזשאז
פרייטאג, ד. 8־טען — 1 פערשטעלונג:
אנהויב 10 אין אוועגד.
שבת, ד. 9־טען — 2 פערשטעלונגען:
4 נאכמיטאג (פון 75 גר. ביז 2.50)
און 10 א זייגער אוועגד.
די קאסע איז אפען טעגליך פון 7 אוי.
שבת—פון 1.30 נ"מ ביז 5 און פון 7 אוי.

Dr med. ST. HEINRICH
WIŚNIOWA GÓRA
WILLA KACZOROWSKIEGO
ספעציאליסט פאר קינדער־ און אינערע קראנקהייטען.

Dr. med. URYSON
ספעציאל־ארצט
פאר אינערליכע קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85.
נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג. 788

יודישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנוואָרטען אויף יודישע פראגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יודישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעם ישראלענען אנ'שנורשע אויף א יודישע עצה, דערף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאזיגער אפטיילונג, ווען דו אנשרעבסט אויף חאָרם שריפטענעצען. אויף אנפרעגען אויף קופאן, דאַרף מען נישט אנשרעבען.

גילטיג דעם 6־טען יוני 1928

7504. א לעזער פון אנדזשעיא.

אזוי ווי דעם פארטפעל האָט מען ביי אייך נישט בעצייגען, דער געליטענער האָט אייך פריהער נישט געקענט, בעשטראָפט זענט איהר נאָך קיינמאָל נישט געוואָרען, איהר האָט א שטענדיגע בעשעפ־טיגונג, און איהר קאָנט נאָך מיט עדות פעסטשטע־לען אייער אליבי' וועט איהר אומבעדינגט בעפ־רייט ווערען אויך אָהן א פערטיידיגער.

7505. י. ל.

מיר ענטפערן בלויז אויף רעכטליכע אנפרא־גען. וואָס שייך אייער ענין דארפט איהר זיך ווענ־דען ווענען אינפאָרמאציעס אין דער קאנצעלאריע פון „אזודראָוויסקע" ציגעל־גאַס 57.

7506. B. K.

אויב די פאבאָר־קאָמיסיע האָט קוואַליפיצירט אייער קערפערליכען עפעקט לויט'ן ארט, 10 פון די מיליטערישע סאַניטאר־פארשריפטען, איז ביי אייך פעסטגעשטעלט געוואָרען אנ'אויסקרימונג פון רוקען, קאן עוועגטועל זיין שווינדזוכט.

7507. א לעזער פון שקאָלנע.

7508. חיים בץ.

7509. א געטרייער לעזער פון זגערזשער 46.

7510. „Felix".

7511. צ. גאָטהיינער.

7512. א געטרייער לעזער פון דער פראָווינץ.

7513. א גרופּע הענדלער פון שאכער־מארק.

7514. חיים פלאָצקער.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטברענגענדיג די צייטונג.

7515. א פעראינטערעסירטער געלימענער.

דער „רעכטס־קאָנסולענט" האָט אייך פאלש אינפאָרמירט.

אויב איינער אדער איטליכער וועקסעל־אונטערשריפטען זענען געפעלשט, ווערען די ריכ־טיגע זשיראנטען דערמיט נאָך נישט בעפרייט פון דער פערענטוואָרטליכקייט פאר'ן וועקסעל־חוב לגבי דעם וועקסעל־בעז צער.

7516. ש. 31.

דער הויזווירט האָט נישט קיין רעכט צו אנ־ערקענען געגען אייער ווילען אייערס א סובלאָקאַ־טאָר פאר א זעלבסטשטענדיגען לאָקאַטאָר.

איהר קלאָגט איין דעם סובלאָקאַטאָר און מאָהנט פון איהם דאָס שולדיגע דירה־געלד.

7517. א לעזער פון ראדאָמשטש.

איהר קאָנט נישט מאָדערן פון קאָנטראָגענס, אַז ער זאָל איך אויפ'ן סמך פון דער פונקטאציע אָפּשרייבען דעם פלאַץ.

איהר קאָנט זיך גאָר ווענדען אין געריכט, אַז מען זאָל אנערקענען דעם אָפּמאַך פאר אויפגעלע־זען צוליב זיין שולד און דעריבער בעטען אנ'ענט־שעדיגונג אין דער הויך פון דאָפּעלטען האנטגעלד.

7518. ק־סקי.

דער וועקסעל איז אָהן אונטערשריפט פון אויסשטעלער און ממילא נישט גילטיג.

אויב איהר האָט אָבער עדות, אַז איהר האָט איהם וואָ געגעבען וואלוטע פאר'ן וועקסעל, קענט איהר איהם איבערגעבען צו דער פראָקוראַטור פאר אנ'איינפאָכען שווינדעל.

7519. א געטרייער לעזער פון פאָלודניאָווע.

דער מאָטיוו איז א בעגרינדעטער. איהר דארפט צושיקען דער פאָרויכערונגס־געזעלשאַפט און דעם אינספעקטאָר א רעיענטאַלע מעלדונג, אַז איהר רעזיגנירט פון דער פערזיכערונג און איהר פאָדערט אויף צוריקצוגעבען אייך די וועקסלען. אויב די אויפפאָדערונג וועט נישט ווירקען, דארפט איהר זיך ווענדען אין געריכט מיט א תבואה, וועגען צוריקגעבען די וועקסלען.

7520. P. K.

אויב אין מאָמענט, ווען איהר האָט געדונגען די וואוינונג, האָט זיך די וואַנע געפונען אין בא־דע־צימער און איהר האָט זיך מיט'ן באדע־צימער די גאַנצע צייט געקאָנט בענוצען, קוים האָט דער ווירט איצט ארויסגענומען די וואַנע, מוז ער זי אומבעדינג צוריקשטעלען.

איהר קאָנט, איהם דערצו געריכטליך צווינגען, איהר קאָנט עוועגטועל זיך אויך ווענדען אין אורז. ראַזיעמטשי, צו די סומע גרונט־דירה־געלד, זאָל צוליב דעם אין א געוויסער מאָס פערקלענערט ווערען.

כעמיש־באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראָנט
שנאלזען פון קאל, אורין, לייבען א. א. ו.
אורי־אנאליז — 4 זל.

אין הונדערט יאהר ארום.

(אַנ'אויסשטעלונג אין לאָנדאָן, וועלכע צייגט ווי אַזוי מענשען וועלען וואוינען אין דעם יאהר 2000).

פון וויליאם צוקערמאַן.

און וואו איז דער טיש צום עסען? האָבען סיר געפרעגט. אַלס ענטפער האָט אונז דער פיה־רער אַריינגעפיהרט אין קיך, וואו פערשטעקט אין א ווינקעל איז געשטאַנען אויפגעלייגט אַ ברעט, וועלכע האָט זיך צונומען אין אַ טיש. ווי אַלעס אין דעם הויז האָט מען דעם טיש אויך ראָ אויפ־געלייגט ריכטיג ווי אַ טישטוך. ווען מען האָט גע־דאַרפט עסען, האָט מען דעם טיש אַרויסגענומען פון ווינקעל, צוזאַמענגענומען און צוגעגרייט מיט אַלעס וואָס מען האָט געדאַרפט אין קיך און אַ־אריינגעפיהרט אויף רערלעך אין עס־צימער אַריין. אָפּגענעסען, האָט מען איהם אויף דעם זעלבען אופן אַריינגעפיהרט צוריק אין קיך אַריין און אויס טיש, וואָגאַר אויס עס־צימער.

אויפ'ן זעלבען פרינציפּ אַרבייטען אויך די שמיהלען, די סאָפעס, דיוואַנעס, די בעטען, די שראַנקען און כמעט אַלעס אין הויז, אַלעס לייגט זיך אויף און איז אַוועקגעשטופּט אָדער אין וואַנט אַריין אָדער ערגיץ איז אַ שראַנק אַריין. צום ביי־שפּיל, די גרויסע שמיהלען און די סאָפעס קען מען אויסבלאָזען אַזוי ווי אויסאָמאָביל־שינעס און ווען מען דאַרף זיי נישט, לאָזט מען די לופט אַרויס און מען לייגט זיי אויף ווי טישטיכער אָדער קליידער.

דער הויפּט־פּרינציפּ פון דעם צוקונפטיגען הויז שייגט צו זיין עקאָנאָמיע אין פלאַץ. די אַר־כיטעקטאָרען און בויערס פון דער צוקונפט ווע־לען, ווי עס ווייזט אויס, זיין בעשעפטיגט בלויז מיט אין פראָבלעם און דאָס איז ווי אַזוי אַריינ־צושפּאָרען אין אַ קליין הייזקע פון עטליכע צימערען די אַלע בעקוועמליכקייטען פון אונזער יעצטיגער צייט און הונדערטער אַנדערע אַלס צוגאָב. וואָ־רום מען וועט אין אַ הונדערט יאָהר אַרום זיך דאַרפען אַזוי פייניגען און שטופּען צוזאַמען ווים איך נישט. וויבאַלד מען וועט טאַקי קענען, ווי מען דערצעהלט עס, מיט אַ פליהענדיג אויטאָמאָ־ביל אַ פליה טוט פון לאָנדאָן קיין ניו־יאָרק, פאַר־וואָס ושע זאָל פעהלען פלאַץ אויף דער וועלט? פאַרוואָס זאָלען די צוקונפטיגע הייזער זיין אַזוי ענג און קליין און פאַרוואָס זאָל מען זיך דאַרפען אַזוי קלינען אַלעס אויפצולייגען, כדי עס זאָל פער־געהמען ווייניגער פלאַץ? — קיין ענטפער אויף די פראַגען האָב איך נישט בעקומען. די „נביאים" זאָגען, אַז אַזוי וועט זיין און מען מוז זייער וואָרט נעהמען, די גאַנצע סענדענץ פון היינטיגער צייט, זאָגען זיי, איז צו בויען קליינע הייזער און אין די קליינינקע פלעצער דאַרף מען אָבער אַריינשטופּען אַלע בעקוועמליכקייטען פון אונזער ציוויליזאַציע און דאַרום דאַרף מען נאָר שפּאָרען פלאַץ. דאַרום וועט עס אין צוקונפטיגען הויז זיין אין די ווענט פערשטעקט מעהר מעבעל ווי מען וועט זעהען אין הויז גופא.

אין זאַך וועט מען אָבער אין צוקונפטיגען הויז נישט פערשטעקען, דאָס איז די מאַשין. די מאַ־שין וועט זיין די הערשערין פון צוקונפטיגען הויז אַזוי ווי פון צוקונפטיגען לעבען, מיר האָבען עס דערפיהלט ווי גאָר מיר זענען אַריין אין הויז ביז מיר זענען אַרויס. עס וואָלט פערנומען צופיל פלאַץ צו בעשרייבען דאָ יעדער מאַשין בעזונדער. איך וועל זיך דאָ בענוגענען בלויז מיט אַ קורצער אויס־רעכענונג פון די אַלע מאַשינען לויט די צימערען אין וועלכע זיי געפינען זיך.

* * *

די מעהרסטע מאַשינען געפינען זיך אין דעם קאַבינעט פון צוקונפטיגען הויז. דאָ שטעהט ביים וואַנד אַ גרויסע טאַפעל און אויף איהם וואַרפט זיך צוערשט אין די אויגען דער טעלעפאָן. דאָס איז אָבער נישט אַ טעלעפאָן ווי אונזערער, נאָר אַזאַ טעלעפאָן, דורך וועלכען מען קען הערען אַ־לעם וואָס מען רעדט אַריין ריכטיג ווי דורך אַ ראַדיאָ. מיט דעם טעלעפאָן וועט דער צוקונפטיגער מענש זיין פערבינדען מיט דער גאַנצער וועלט און אויך מיט יעדען צימער ביי זיך אין הויז. דער טעלעפאָן אַרבייט אויטאָמאַטיש און מען דאַרף נישט האַלטען קיין רעהרעל ביים אויער. מען מאַכט נאָר די פערבינדונג און מען דערהערט גלייך דעם גע־שפּרעך, וועלכער פיהלט אָן דעם צימער ריכטיג ווי מען וואָלט גערעדט דאָ. אויס,ן זעלבען אופן הערט מען ,פערשטעהט זיך, אויך וואָס עס ווערט געזאָגט אין צימער.

צו יעדען צוקונפטיגען טעלעפאָן וועט זיין צו־געפּאַסט אַ „טעלעוויזע"־מאַשינקע, ד. ה. אַזאַ שפּי־געלע, דורך וועלכען מען קען זעהען יעדען צו וועד־מען מען רעדט. אין אַ הונדערט יאָהר אַרום וועט יעדער הויז זיין פערבונדען מיט דער גאַנצער וועלט. מענשען וועלען קענען רעדען, הערען און זעהען מיט מאַשינען פון איין עק וועלט צום צווייטען. (אַז דאָס איז נישט קיין בלויז פאַנטאַזיע, האָב איך שוין געזאָגט פריהער, אַזעלכע מאַשינען עק־זיסטירען שוין יעצט. מען קען שוין יעצט זעהען און רעדען פון אייראָפּאַ קיין אַמעריקאַ).

אויפ'ן שרייב־טיש פון צוקונפטיגען מענשען האָבען מיר אויך געפונען, אַנ'אויטאָמאַטישע צייר־טונג, ד. ה. אַזאַ מאַשינקע, אויף וועלכער די נייעס פון דער גאַנצער וועלט ווערט מעכאַניש געשריבען. אַזעלכע מאַשינען זענען שוין יעצט פער־האַן אין יעדער גרויסער צייטונג. אין דער צו־קונפט וועט יעדער הויז האָבען אַזאַ מין אויטאָ־מאַטישע צייטונג. אַלעס, וואָס וועט געשעהן אין יעדען ווינקעל פון דער ערד, וועט דאָ גלייך בע־ריכטעט ווערען.

אויסער דער צייטונג שטעהט נאָך אויפ'ן טיש אויך אַ דיקטאַפאָן און אַנ'עלעקטרישע שרייב־מאַ־שין, וועלכע שרייבט אַליין אַלעס, וואָס מען ריק־טירט אַריין אין אַ רעהרעל אַריין.

אינטערעסאַנט איז אויך דער זייגער, וועלכער וועט זיך געפינען אין צוקונפטיגען הויז. דאָ איז אַנ'עלעקטרישער זייגער, וועלכער ווייזט די צייט אין יעדער גרויסער שטאָט אין דער וועלט צו דער זעלבער צייט. דאָס איז דערפאַר, ווייל אין דער צוקונפט וועט דער מענש זיין פערבונדען מיט דער גאַנצער וועלט און ער וועט דאַרפען וויסען די צייט איבעראַל, כדי צו וויסען ווען אָנצורופען און וועט זיך זעהען מיט מענשען אין צווייטען עק וועלט.

אין עס־צימער האָבען מיר געפונען נאָר אַנ־עלעקטרישע פּיאַנאָ אַזאַ, וועלכע שפּילט אַליין, נאָר דאָס געפינט מען שוין יעצט אין פיל הייזער.

אין סאַלאָן האָבען מיר געפונען דעם ראַדיאָ־אַפּאַראַט. דער ראָזיגער אַפּאַראַט איז אביסעל אַנ־דערש פון אונזער יעצטיגען אַפּאַראַט, ווייל מען קען דורך איהם נישט נאָר הערען, נאָר אויך רעדען איבער דער גאַנצער וועלט.

אויסער דעם ראַדיאָ געפינט זיך אויך אין פראָנט־צימער אַנ'עלעקטרישער גראַמאַפאָן און אויך אַ קינאָמאַטאָגראַף מאַשין, ס'מינט יעדער צוקונפטיג הויז וועט האָבען אַנ'איינענע פילם, אָדער בעסער געזאָגט, מען וועט ויצען ביי זיך אין דער היים און מען וועט זעהען וועלכען פילם מען וועט וועלען.

(סוף קומט)

אין דעם בחור איז אַריין אַ דבוק...

מערקווירדיגע טיפען פון יודישע משוגעים.-אַ קרבן פון אַנ-סקי'ס „דבוק".

אין סאַרנאָפּאָל האָט קינד און קייט געקאָנט די יודישע משפחה ז. דאָס איז געווען אַרייכע און אָנגעזעהענע פאַמיליע. דער ראש פון דער משפחה איז געווען אַ אַסימילאַנט. עס איז דערום נישט קיין חידוש, וואָס זיין בני-בית איז געווען אין גאַנצען אַסימילירט און האָט מיט קיין יודען און יודישקייט קיין שום שייכות נישט געהאַט.

הי' ז. האָט געהאַט אַ בן-יחיד מיט'ן נאָמען יאַנקעף, וועלכען ער האָט שטאַרק ליב געהאַט. ער האָט איהם געלאָזט שטודירען, האָט איהם געקליידט און געשיכט, ווי עס פּאַסט פאַר איהם, וואָס דער זוהן האָט געוואָלט האָט איהם דער פאָטער נאָכגעגעבען. ממש דאָס „טעלערל פון הימעל" האָט ער איהם געגעבען.

יאַנקעף האָט אויך נאַטירליך נישט געוואוסט וואָס דאָס איז אַזעלכעס יודישקייט, שוין לגמרי נישט צו רעדען וועגען חסידות. עפּעס האָט ער אַמאָל געהערט וועגען אַ פאַנאַטישער סעקטע, וואָס רופען זיך חסידים, וועלכע איז אַמאָל געווען אַ גרויסע בעוועגונג. ער האָט אויך אַמאָל געהערט פון צריקים, פון זייערע מופתים, אָבער אויף קלאָר האָט ער נישט געוואוסט וועגען דעם פּאַרנישט.

ווען די „ווילנער טרופּע" האָט געפייערט איהר רע גרויסע סריזמפען מיט'ן „דבוק" פון אַנסקי'ן האָט יעדער געוואָלט זעהען די דאָזיגע מיסטעריע וואָס האָט אויפגעהויבען דעם פאָרהאַנג פון יענע צייטען, ווען די צריקים האָבען בעוויזען מופתים.

אויך יאַנקעף ז., וועלכער איז דאַן אַלט געווען עטליכע און צוואַנציג יאָהר האָט בעשלאָסען צו גע-הען זעהן דעם „דבוק" ביי דער ווילנער טרופּע.

ווען די ווילנער זענען געקומען קיין סאַרנאָפּאָל איז יאַנקעף געווען איינער פון די ערשטע, וואָס האָט זיך געקויפט אַ בילעט צום „דבוק". אַנסקים מיס-טעריע איז יאַנקעף'ן שטאַרק געפעלען געוואָרען, אַזוי אַז ער האָט עטליכע מאָל בעזוכט די „ווילנער" ווען זיי האָבען אויפגעפיהרט דעם „דבוק".

דער „דבוק" האָט אויף יאַנקעף'ן געמאַכט אַ שרעקליכען איינדרוק, עפּעס האָט ער פלוצלינג אָנ-געהויבען צו גלויבען אין דבוקים... ער, וואָס האָט כל ימיו נישט געוואוסט פון יודישקייט, ער, דער פריידענקער, וועלכער פלעגט לאַכען און חווקע'ן זיך איבער די בבא-מעשיות, וואָס מען האָט דערצעהלט וועגען חסידים און זייערע צריקים, אָט דער זעלבער יאַנקעף איז געוואָרען אַ מאמין אין צריקים און אין זייערע מופתים, אַזוי, אַז ער האָט זיך נישט גע-קאָנט בעפרייען פון דעם איינדרוק, וועלכען דער „דבוק" האָט אויף איהם געמאַכט...

זיי דאַן פלעגט יאַנקעף אַרומגעהן ווי אויפ'ן עולם התוהו, פלעגט נישט עסען און נישט טרינקען, נאָר סראַכטען וועגען „דבוק". אין אַ געוויסען טאָג האָט אין זיין מוח אויפגעבליהט אַ שרעקליכער גע-דאַנק.

כל ימיו איז ער געווען אַ „גוי", נישט גע-וואוסט, וואָס דאָס איז אַזעלכעס יודישקייט. דער אויבערשטער איז דאָך אַנ'אל נקמה", וועט ער זיך אין איהם נוקם זיין. אָבער מיט אַ וואָסערער שטראָף וועט ער איהם בעשטראָפען? פלוצלינג איז איהם פינסטער געוואָרען פאַר די אויגען: „נאָט וועט איהם בעשטראָפען מיט אַ „דבוק" — האָט ער ביי זיך געטראַכט. אָט דער געדאַנק האָט איהם געעגבערט דעם מוח אַזוי לאַנג, ביז ער האָט זיך איינגעבילדעט, אַז עס איז אין איהם אַריין אַ „דבוק".

זיינע עלטערן האָבען אָנגעהויבען פון איהם אויסצושטעהן יגון ואנחה. שווער האָבען זיי זיך געמוטשעט מיט זייער זוהן ביז זיי האָבען איהם געמאַכט פאַר אַמענש און ווען ער איז אַלט געוואָ-רען 26 יאָהר און ער איז אַ הויכער באַנק-בעאַמ-טער--איז ער פלוצלינג אַראָפּ פון זינען. ער רעדט זיך איין, אַז עס איז אין איהם אַריין אַ דבוק, וועל-כער מוטשעט איהם נאָר דאַן, ווען ער לעגט זיך אין בעט. דאַמאָלס הויבט דער דבוק מיט איהם אָן צו אַרבייטען, וואַרפט מיט איהם אין שרייט פון איהם אַרויס.

די עלטערן האָבען דערום זייער זוהן בעשלאָסען אָפּצופיהרען אין לעמבערגער משוגעים-הויז. נאָר כדי ער זאָל וועלען פאָהרען, האָט מען איהם איינגע-רעדט, אַז מען פיהרט איהם צו אַ רבי'ן, וועלכער וועט פון איהם אַרויסטרייבען דעם דבוק.

אין לעמבערג האָט מען איהם אַריינגעגעבען אין משוגעים-הויז. דאָ האַלט מען איהם שוין אויף צוויי יאָהר. אָבער זיין געזונדהייט-צושטאַנד ערט יערען טאָג ערגער און ערגער. אין דער לעצטער צייט וויל ער נישט עסען, שוין עטליכע חדשים, ווי ער האָט גאָרנישט טועם געווען. מען שפּייזט איהם מיט די אַזוי גערופענע „שפּייז-קאַנעף".

און דער בחור האַלט זיך נאָך אַלץ ביי זיינעם, אַז עס זיצט אין איהם אַ דבוק און פאָדערט, דאָס מען זאָל איהם פיהרען צו אַ רבי'ן, וועלכער זאָל פון איהם דעם „דבוק" אַרויסטרייבען.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען- און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6–7. אין דערהיים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

Dr. Z. Rakowski

זעפּצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה

קאַנסולטאַציע 9, טעלעפאָן 27-81.

אָפּנעמען פון 12—2 און פון 3—7 אָפּנעמען אויך אין לעמבערג, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. H. Wołkowyski

זאָכאַרניאַ 57 (צענטראַלניצע 19), טעלעפאָן 37-70

ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקה.. מענער-שוועכע. בעהאַנדלט מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

אָפּנעמען פון 1—2 און פון 4 8 אָוונד. פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעציעלען לאָקאַל.

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלב.

(28) (ראָמאַן).

— זעלבסטפערשטענדליך! —האָט סעסיל קאַלט-בלוטיג געענטפערט — וואָס וואונדערט איהר זיך אַזוי? עס זענען דאָ פרויען, וואָס ווילען גאָרנישט וויסען. איך בין נישט אַזאַ, און כ'געהער זיך בי-כער אָן צו יענע, וואָס וויסען אַלץ. איהר קאָנט אפשר מיינען, אַז איך האַלט צו שטאַרק פון זיך...

— איך זאָג עס נישט! — האָט סאַלאָמעאַ זיך פערענטפערט.

— איהר זאָגט עס נישט, אָבער איהר טראַכט אַזוי, און דאָס איז אַזוי גוט, ווי אַלץ איינס. ס'איז דאָס זעלבע, ווי איהר וואָלט עס גערעדט. ווייסט אָבער, אַז איך וואָלט איך געקאָנט נאָך מעהר אי-בערראַשען, ווען איך וואָלט עס געוואָלט...

זיי זענען געזעסען נעבענאיינאַנדער אויף גע-פלאָכטענע שטולען ביי אַ קיילעכדיג טישעל.

— יאָ, — האָט זי פאַרטגעזעצט, ווי שמוע-סענדיג מיט זיך אַליין — ווען איך זאָל נאָר וועל-לען... גיט מיר אייער האַנד, און איך וועל אייך פאָרויסזאָגען אייער צוקונפט...

— איך האָב נאָר נישט ליב אַזעלכע פערגע-ניגענס — האָט איהר סאַלאָמעאַ איבערגעשלאָגען — איך גלויב נישט אין די זאַכען. נו, און אחוץ דעם האָב איך נישט קיין שטאַרקען חשק צו וויסען, וואָס די צוקונפט גרייט פאַר מיר.

— דאָס איז דערפאַר, ווייל איהר גלויבט נישט. איהר דאַרפט מיר אָבער נישט אָפּזאָגען דעם פער-גענינען צו שפּילען זיך מיט אייער צאָרם הענ-טעל... איהר פערמאָגט דאָך די שענסטע האַנד, וואָס איך האָב ווען-נישט-איז געזעהן!

זי האָט אָנגענומען סאַלאָמעאַ'ס אויסגעשטרעק-טע דלאָניע, און זיך אויפמערקזאַם צוגעקוקט צו די געדיכט-פערצווייגטע ליניעס פון גליק, לעבען האַרץ א. א. וו.

— מאָדנע! — האָט זי אַרויסגעשעפּטשעט שסיל, אַזוי אַז סאַלאָמעאַ זאָל זי הערען — איהר האָט אַ מאַן, און פונדעסטוועגען וואָלט איהר נישט געדאַרפט זיין פערהייראַט... און בכלל געפין איך אַ סך ווידערשפּרוכען אין אייערע ליניעס... איהר פערמאָגט אַ זעלטענעם ווילען און אויסגעהאַלטענ-קייט. דאָס אַלץ זענען נישט קיין ווייבערישע מעלות... איך פערזיכער אייך, אַז עס שטעהט אייך פאַר אַ צושיידונג מיט'ן מאַן...

— מיר האָבען זיך איינאַנדער צוגעשוואָרען. אַז מיר וועלען זיך אויף אַ טאָג נישט שיידען! — האָט סאַלאָמעאַ לאַכענדיג אַ זאָג געטון.

— יאָ, אָבער דער אומברחמנותדיגער גורל וועט עס אייך צווינגען צו טון. איהר דאַרפט זיין גרייט דערצו, מיין פריינד. דער גורל איז אומ-פערמיידליך!

— וואָס בעדייט אייער קאַטעגאָרישער טאָן?

— האָט סאַלאָמע אַ פרעג געטון.

סעסיל האָט פלוצים אַרויסגעלאָזט איהר האַנד, און איז אויפגעשטאַנען.

— איהר וועט אַזוי גוט זיין אַוועק פון ראָ-בערט'ן, ווייל איך וויל אַזוי! — האָט זי אויסגע-שריגען — נו, און בפרט איז שוין גענוג צו שפּי-לען די קאָמעדיע! לאָמיר זיך אומקעהרען צו דער ווירקליכקייט: איך בין, זייט וויסען, די שוועסטער פון אייער געליבטען, פון ראָבערט'ן הייסט עס! ראָבערט איידעלשטאָט איז מיין לייבליכער ברודער...

— ס'קאָן נישט זיין!

— יאָ, אַזוי איז עס! דערלויבט מיר צו רע-דען! ראָבערט איז בענאַנגען אַ פערברעכען אינ-דערהיים: ער איז אַ דעזערטיר, און שוין זיבען יאָהר, ווי ער לעבט פון שווינדעל. ער איז גע-וואָרען אַנ'אַנפיהרער פון אַ קאָרטען-שפּילער-באַנ-דע, וואָס בעשווינדעלט ספּעציעל קוראָרט-געסט...

סאַלאָמעאַ איז געשטאַנען אַ צוטומעלטע און געשוויגען, און סעסיל האָט פאָרטגעזעצט:

— דערלויבט זשע... איך האָב זיך געגעבען אַ נדר, אַז איך וועל איהם אַרויסראַטעווען פון זיין לאַגע... איז — ווען ער וואָלט געווען אַ ליב-האָבער פון אַ געוועהנליכער פרוי, וואָלט איך איהם געקאָנט איבערלאָזען מיט איהר און פונדעסטוועגען אָפּראַטעווען... מיט אייך אָבער קאָן ער נישט פערבלייבען!

אפשר קאָנט איהר זאָגען פאַרוואָס?

— ווייל איהר זענט נאָך טויזענט מאָל גע-מיינער פון איהם!

— נישקשה פון אַ חוצפה! — האָט סאַלאָמעאַ אויסגערופען.

— נישט ריהרען זיך פון אָרט! — האָט סע-סיל בעפוילען — ביי דעם ערשטען פּרוב אויפצו-הויבען זיך פון שטול לאָז איך אייך אַ קויל אין קאָפּ אַריין!

מיט די דאָזיגע ווערטער האָט זי אַרויסגע-צויגען אַ רעוואָלווער פון שיפלעדעל, פון דעם זעלבען טיש, אויף וועלכען עס זענען געשטאַנען די בּאַקאַלען מיט'ן שאַמפּאַניער-וויין.

— ס'הייסט, אינטערגעשטעלט אַ פיסעל...

— איהר קאָנט זיך טראַכטען, ווי איהר פער-שטעהט... איצט בעדאַרף איך צו האָבען אייער וואָרט, איינער פאָרמעלען צוזאָג: אַז איהר זענט מסכים צו פערלאָזען ראָבערט'ן און פערשווינדען פון זיין האָריזאָנט אין משך פון אַכט און-פערציג שעה.

— ניין! — האָט סאַלאָמעאַ קורץ געענטפערט,

— טוט נאָר אַ גוטען טראַכט... ס'איז אַ סך ערנסטער, ווי איהר שטעלט זיך עס פאָר... איך וואָרען אייך, אַז איך וועל זיך פאַר דאָס אויסער-סטע נישט אָפּשטעלען, כדי צו דערגרייכען דעם ציל.

— איך האָב ראָבעט'ן ליב!

— אין איהר געוואָרט איהם...

— ניין, דאָס איז שקר! דאָס האָט ער מיך געשטויסען צו פּראָסטיטוציע... און נישט אַכטענדיג דערויף, האָב איך איהם דאָך ליב!..

— איז טאַקי ערגער פאַר אייער ליבע. ראָ-בערט וועט שוין מעהר נישט זיין אייער געליבטער...

— דאָס וועט נישט געשעהן! קיינמאָל נישט!

— האָט סאַלאָמעאַ געשריגען.

— דו זאָגסט „קיינמאָל נישט" — האָט סעסיל איבערגעגחזרט — „קיינמאָל נישט"... און איך קאָן דיך מאָרגען נאָך אַריינפּאַקען אין תפיסה.

— כדי צו ווערען די קאָכאַנקע פון דיין אייי-גענעם ברודער! — האָט סאַלאָמעאַ גע'חוזק'ט.

— ניין, כדי צו אַריינגעמען אין די הענד די מערדערין פון איזאַק בערג'ן...

— זענט איהר משוגע, צי חסור דעה! — האָט זיך ביי סאַלאָמע'ן אַרויסגעריסען.

— אָ, ניין!.. גראַדע ניין! איך בין ביים פו-לען זינען! און דו ווייסט עס גאַנץ גוט. איצט איז האַלב צוועלף. וועל איך דיר געבען אַ שעה צייט אויף צו מיישב זיין זיך. דערנאָך גלייך וועסטו מיר געבען אַ קאַטעגאָרישען ענטפער.

— איך האָב נישט מורא פאַר דיינע סטראַ-שונקעס, פערשטעהסטו מיך... און כדי צו דערוויי-זען דיר, אַז דו געהט מיר אָן, ווי דער פאַר-אַ-יאָהריגער שניי, געה איך אַוועק פון דער ווילע, וואו עס וואוינט אַ קריפּעל... אַ פּערזעהעניש...

פון אָרט זיך נישט ריהרען! אָדער איך לייג דיך אַוועק טויט, ווי אַ הונד!

(פאָרטזעצונג קומט).

קאָנפערענץ פון יודישע פויערים אין בוקאָווינע.

טשערנאָוויץ. (י.ט.א.) לויט דער איניציאַטיוו פון „אָרט" אין טשערנאָוויץ האָבען אַגראָנאָמען-ספּעציאַליסטען בעזוכט 25 פונקטען אין דרום-בוקאָווינע, כדי דורכצופיהרען אַנ'אויסמאָר-שונג וועגען דער לאַגע פון די יודישע פויערים אין דער דאָזיגער געגענד.

פון בעריכט, וואָס די אַגראָנאָמען האָבען אָפּגעגעבען איז צו זעהען, אַז אין דרום-בוקאָ-ווינע פערנעהמען זיך אַנ'ערך אַכט הונדערט יודישע פאַמיליעס מיט לאַנדווירטשאַפט. אָבער צוליב דער טרויעריגער לאַגע פון די יודי-שע לאַנדווירטען זייט נאָך דעם קריג, ווערט אַ גרויסער טייל פון די יודישע לאַנדווירטען געצוואונ-גען צו פערקויפען דעם באָדען און אויפגעגעבען די בעשעפטיגונג מיט לאַנדווירטשאַפט. עס איז דעריבער בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ פאָנד אויף צו בעזאָרגען די יודישע קליינע לאַנדווירטען מיט ביליגע קרעדיטען, מיט מאַשינען און אַגראָנאָ-מישע הילף אין צו גרינדען אַ פערבאַנד פון יודי-שען פויערים אין בוקאָווינע.

אַלס ערשטער שריט צו פערווירקליכען די דאָזיגע אויפגאַבע ווערט דעם 1. און 2. יולי גע-רופען אין טשערנאָוויץ די ערשטע קאָנפערענץ פון יודישע פויערים אין בוקאָווינע.

22 נייע סינאַגאָגען פאַר 19 מיליאָן דאָלאַר.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) ווי עס טיילט מיט די צייטשריפט „אַמעריקען חצבריו" זענען אין משך פון די לעצטע 12 חדשים געפּלענט געוואָרען אין די פעראייניגטע שטאַטען 45 נייע סינאַגאָגען. אין פערשידענע שטאַטען ווערען איצט געבויט נאָך 22 סינאַגאָגע-בנינים, וואָס וועלען אָפּקאָסטען אַנ'ערך 19 מיליאָן דאָלאַר.

—:o:—

צוזאָגערס...

(ענדע פון 3-טע זייט)

האָט זיך אַרויסגעלאָזען צו זוכען מעצענאַטען.

אין אַ פּאָר סעק אַרום לאָזט מען זיסען מיט שמחה — ער איז דאָ דער מעצענאַט, ער איז דאָ און דאָס מאָל טאַקע איינער מיט אַ ברייטער האַנד.

דער מעצענאַט האָט צוגעזאָגט אַ העלפט פון דער נויטיגער סומע: ער האָט בלויז געשטעלט אַ בעדינגונג — ער וועט געבען די העלפט, ווען דער גרופּע וועט זיך איינגעבען צו צונויפזאַמלען די צווייטע העלפט.

האָט מען זיך אַרויסגעלאָזען מיט פרישער ענערגיע און מיט פרישען מוט צו צונויפזאַמלען די צווייטע העלפט, צו וועמען מען איז געקומען האָט מען מיט נאוה ערקלערט, אַז אַ העלפט איז שוין דאָ, דאָס, פערשטעהט זיך, האָט שטאַרק געווירקט און שטילע, עהרליכע געבער האָבען געגעבען לויט זייערע כוחות.

נאָך לאַנגער און שווערער אַרבייט איז די צווייטע העלפט צונויפגעקלאַפּט געוואָרען.

איז אַ שמחה, אַ גדולה.

און אַט קומט דער גרויסער טאָג; מען נעהט צום גרויסען מעצענאַט אָנזאָגען איהם די ליכטיגע בשורה, אַז די העלפט, וואָס ער האָט גע-פאָדערט איז דאָ...

אָבער דאָ נעשעהט עפּעס שרעקליכעס; דער מעצענאַט הויבט אָן קוועטשען פון אָנהויב און צום סוף ערקלערט ער ציניש, אַז ער וועט אַ פענינג נישט געבען.

הויבען זיך אָן סטענות; סטייטש, מיר האָבען דאָך געבויט אויף אייך, סטייטש, איהר האָט דאָך זיך פאַר ערות מחחיב געווען צו געבען אַ העלפט פון דער נויטיגער סומע.

אין דעם בחור איז אַריין אַ דבוק...

מערקווירדיגע טיפען פון יודישע משוגעים.-אַ קרבן פון אַנ-סקי'ס „דבוק".

אין סאַרנאָפּאָל האָט קינד און קייט געקאָנט די יודישע משפחה ז. דאָס איז געווען אַרייכע און אָנגעזעהענע פאַמיליע. דער ראש פון דער משפחה איז געווען אַ אַסימילאַנט. עס איז דערום נישט קיין חידוש, וואָס זיין בני-בית איז געווען אין גאַנצען אַסי-מילירט און האָט מיט קיין יודען און יודישקייט קיין שום שייכות נישט געהאַט.

הי' ז. האָט געהאַט אַ בן-יחיד מיט'ן נאָמען יאַ-נקעף, וועלכען ער האָט שטאַרק ליב געהאַט. ער האָט איהם געלאָזט שטודירען, האָט איהם געקליידט און געשיכט, ווי עס פּאַסט פאַר איהם, וואָס דער זוהן האָט געוואָלט האָט איהם דער פאָטער נאָכגעגעבען. ממש דאָס „טעלערל פון הימעל" האָט ער איהם געגעבען.

יאַנקעף האָט אויך נאַטירליך נישט געוואוסט וואָס דאָס איז אַזעלכעס יודישקייט, שוין לגמרי נישט צו רעדען וועגען חסידות. עפּעס האָט ער אַמאָל געהערט וועגען אַ פאַנאַטישער סעקטע, וואָס רופען זיך חסידים, וועלכע איז אַמאָל געווען אַ גרויסע בעוועגונג. ער האָט אויך אַמאָל געהערט פון צריקים, פון זייערע מופתים, אָבער אויף קלאָר האָט ער נישט געוואוסט וועגען דעם פּאַרנישט.

ווען די „ווילנער טרופּע" האָט געפייערט איהר רע גרויסע סריזמפען מיט'ן „דבוק" פון אַנסקי'ן האָט יעדער געוואָלט זעהען די דאָזיגע מיסטעריע וואָס האָט אויפגעהויבען דעם פאָרהאַנג פון יענע צייטען, ווען די צריקים האָבען בעוויזען מופתים.

אויך יאַנקעף ז., וועלכער איז דאַן אַלט געווען עטליכע און צוואַנציג יאָהר האָט בעשלאָסען צו גע-הען זעהן דעם „דבוק" ביי דער ווילנער טרופּע.

ווען די ווילנער זענען געקומען קיין סאַרנאָפּאָל איז יאַנקעף געווען איינער פון די ערשטע, וואָס האָט זיך געקויפט אַ בילעט צום „דבוק". אַנסקים מיס-טעריע איז יאַנקעף'ן שטאַרק געפעלען געוואָרען, אַזוי אַז ער האָט עטליכע מאָל בעזוכט די „ווילנער" ווען זיי האָבען אויפגעפיהרט דעם „דבוק".

דער „דבוק" האָט אויף יאַנקעף'ן געמאַכט אַ שרעקליכען איינדרוק, עפּעס האָט ער פלוצלינג אָנ-געהויבען צו גלויבען אין דבוקים... ער, וואָס האָט כל ימיו נישט געוואוסט פון יודישקייט, ער, דער פריידענקער, וועלכער פלעגט לאַכען און חווקע'ן זיך איבער די בבא-מעשיות, וואָס מען האָט דערצעהלט וועגען חסידים און זייערע צריקים, אָט דער זעלבער יאַנקעף איז געוואָרען אַ מאמין אין צריקים און אין זייערע מופתים, אַזוי, אַז ער האָט זיך נישט גע-קאָנט בעפרייען פון דעם איינדרוק, וועלכען דער „דבוק" האָט אויף איהם געמאַכט...

זייט דאַן פלעגט יאַנקעף אַרומגעהן ווי אויפ'ן עולם התוהו, פלעגט נישט עסען און נישט טרינקען, נאָר סראַכטען וועגען „דבוק". אין אַ געוויסען טאָג האָט אין זיין מוח אויפגעבליהט אַ שרעקליכער גע-דאַנק.

כל ימיו איז ער געווען אַ „גוי", נישט גע-וואוסט, וואָס דאָס איז אַזעלכעס יודישקייט. דער אויבערשטער איז דאָך אַנ'אל נקמה", וועט ער זיך אין איהם נוקם זיין. אָבער מיט אַ וואָסערער שטראָף וועט ער איהם בעשטראָפען? פלוצלינג איז איהם פינסטער געוואָרען פאַר די אויגען: „נאָט וועט איהם בעשטראָפען מיט אַ „דבוק" — האָט ער ביי זיך געטראַכט. אָט דער געדאַנק האָט איהם געעגבערט דעם מוח אַזוי לאַנג, ביז ער האָט זיך איינגעבילדעט, אַז עס איז אין איהם אַריין אַ „דבוק".

זיינע עלטערן האָבען אָנגעהויבען פון איהם אויסצושטעהן יגון ואנחה. שווער האָבען זיי זיך געמוטשעט מיט זייער זוהן ביז זיי האָבען איהם געמאַכט פאַר אַמענש און ווען ער איז אַלט געוואָ-רען 26 יאָהר און ער איז אַ הויכער באַנק-בעאַמ-טער--איז ער פלוצלינג אַראָפּ פון זינען. ער רעדט זיך איין, אַז עס איז אין איהם אַריין אַ דבוק, וועל-כער מוטשעט איהם נאָר דאַן, ווען ער לעגט זיך אין בעט. דאַמאָלס הויבט דער דבוק מיט איהם אָן צו אַרבייטען, וואַרפט מיט איהם אין שרייט פון איהם אַרויס.

די עלטערן האָבען דערום זייער זוהן בעשלאָסען אָפּצופיהרען אין לעמבערגער משוגעים-הויז. נאָר כדי ער זאָל וועלען פאָהרען, האָט מען איהם איינגע-רעדט, אַז מען פיהרט איהם צו אַ רבי'ן, וועלכער וועט פון איהם אַרויסטרייבען דעם דבוק.

אין לעמבערג האָט מען איהם אַריינגעגעבען אין משוגעים-הויז. דאָ האַלט מען איהם שוין אויף צוויי יאָהר. אָבער זיין געזונדהייט-צושטאַנד ערט יערען טאָג ערגער און ערגער. אין דער לעצטער צייט וויל ער נישט עסען, שוין עטליכע חדשים, ווי ער האָט נישט טועם געווען. מען שפּייזט איהם מיט די אַזוי גערופענע „שפּייז-קאַנעף".

און דער בחור האַלט זיך נאָך אַלץ ביי זיינעם, אַז עס זיצט אין איהם אַ דבוק און פאָדערט, דאָס מען זאָל איהם פיהרען צו אַ רבי'ן, וועלכער זאָל פון איהם דעם „דבוק" אַרויסטרייבען.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען- און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6–7. אין דערהיים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

Dr. Z. Rakowski

זעפּצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה

קאַנסולטאַציע 9, טעלעפאָן 27-81.

אָפּנעמען פון 12—2 און פון 3—7 אָפּנעמען אויך אין לעמבערג, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. H. Wołkowyski

זאָכאַרניאַ 57 (צענטראַלניצע 19), טעלעפאָן 37-70

ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקה.. מענער-שוועכע. בעהאַנדלט מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

אָפּנעמען פון 1—2 און פון 4 8 אָוונד. פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעציעלען לאָקאַל.

רעגירונגס-ארבייט בעת די וואהלען

אונטער דער שארפער קריטיק פון סיים.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים איז דעבאַטירט געוואָרען איבער'ן בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

דעפּ. באַגינסקי (וויזוואָלעניע) זאָגט, אַז באַלד נאָך דער מאַי-איבערקעהרעניש האָט זיך די בעציהונג פון דער אַדמיניסטראַציע צו דער בעפעלקערונג פערבעסערט, אָבער אין דער צייט פון די וואַהלען איז דער גאַנצער אַדמיניסטראַטיווער אַפּאַראַט דעמאָראַליזירט געוואָרען. דער בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום קאָן רעדוצירט ווערען אויף בעאַמטע, וועלכע ערפילען אומנוצליכע פונקציעס. וויזוואָלעניע וועט פאָדערען צו שטרייכען דעם דיספּאָזיציע-פאָנד פון אינערן-מיניסטעריום.

נאָך דער רעדע פון דעפּ. זיידלער (סאַנאַציע) האָט געגומען אַ וואָרט דעפּ. פּרעגער פון פּ. פּ. ס. וועלכער האָט שאַרף קריטיקירט די טעטיגקייט פון אינערן-מיניסטעריום, די בעציהונג פון דער אויפזיכטס-מאַכט צו דער זעלבסטפערוואַלטונג און האָט ערקלערט, אַז פּ.פּ.ס. האַלט אונטער דעם פאַרשלאָג וועגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

איבערגעהענדיג צו די וואַהלען, האָט דער רעדנער געבראַכט אַ רייה פאַקטען וועגען מיסברויכען מצד דער אַדמיניסטראַציע. „נאָך דער מלחמה, זאָגט ער, האָט מען געשאַפען אַ מוזעי פון קרינס-נידערטרעכטיגקייטען, נאָך די וואַהלען דאַרף מען שאַפען אַנ'עהנליכען וואַהלען-מוזעי". פּ. פּ. ס. איז פאַר שטרייכען דעם דיספּאָזיציע-פאָנד אויס פּאָליטישע מאָטיוון.

דעפּ. וויערטשאַק (עגדעק) האַלט, אַז די רעגירונג בעגעהט זיך צו מילד לגבי די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

דעפּ. סאָבאָלעווסקי (איינסעל) האַלט, אַז אַ רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע איז נישט נויטיג. די פראַגע שטעהט אַזוי: אָדער מיט'ן סיים, אָדער אָהן דעם סיים!

ביי די ווערטער ווערט אַ שטאַרקער טומעל. דער טאָן פון דעפּ. סאָבאָלעווסקי'ן אַקעגען דעם סיים האָט געבראַכט אין פערלענגענהייט די דעפּוטאַטען פון דער סאַנאַציע, ווייל גאָר אַנדערש האָט גערעדט דער לידער פון דער פראַקציע, פּולקאָוויניק סלאַוועק. בעת דער מיטאָג-הפסקה האָט טאַקע דער צו אָפענהערציגער רעדנער בעקומען אַ פּסק פון זיינע קאָלעגען, ווייל ער האָט אַרויסגעפלוידערט זאַכען, וועגען וועלכע מ'דאַרף נישט רעדען.

נאָך דער מיטאָג-פּויזע האָט גענומען אַ וואָרט דער אינערן-מיניסטער גענ. סקלאַדקאָווסקי, וועלכער האָט פאָלעמיזירט מיט די רעדנער פון דער אָפּאָזיציע. בעת די וואַהלען האָבען זיך פיל פון די איצטיגע אָפּאָזיציאָנערען בעהאַלטען הינטער דער פערזאָן פון מאַרשאַל פּילסודסקי. וואָסער שייכות, פרעגט דער מיניסטער, האָט אָפּאָזיציע צום דיספּאָזיציע-פאָנד? אויב איהר האָט נישט קיין צוטרוי — דאַן שטעלט די פראַגע וועגען אונצוטרוי צו מיר.

דעפּ. וואָזשניצקי (וויזוו.) ערקלערט, אַז זיין פּאַרטיי האָט זיך בעת די וואַהלען נישט בענוצט מיט'ן נאָמען פון מאַרשאַל פּילסודסקי, ער וואָלט דאָס געקאָנט בעווייזען מיט וואַהל-אויפרופען, זיי זענען אָבער קאָנפיסקירט געוואָרען.

עס נעהמט נאָכאַמאָל אַ וואָרט דער אינערן-מיניסטער, "וועלכער זאָגט צ. אַ.: אויב דער סיים וואָלט געווען פון מיר צופרידען, אָבער מיין העכטער שעף, מאַרשאַל פּילסודסקי וואָלט מיר געהייסען אַוועקגעהן, דאַן וואָלט איך אַוועקגעגאַנגען; פערקעהרט, ווען דעם סיים וואָלט פון מיר געווען אונצופרידען, אָבער דער מאַרשאַל וואָלט מיר געהייסען בלייבען, דאַן וואָלט איך געבליבען אויף מיין אַמט און ווייטער געטון מיין אַרבייט.

צום סוף פון דער זיצונג האָט דעפּ. סאָבאָלעווסקי ערקלערט, אַז אין זיין רעדע האָט ער גענומען נישט דעם סיים בכלל, נאָר בלויז דעם איצטיגען סיים.

היינט קומט פאָר די פאָרטזעצונג פון דער דעבאַטע. צוו. אַנד. שטעהט אויף דער טאָג-אָרדנונג די ראַטיפיקאַציע פון אָבמאַך מיט די פעראייניגטע שטאַטען וועגען אַרויסגעבען קרימינעלע פערברעכער און דער פאַרשלאָג פון ווייסרוסישען קלוב וועגען בעפרייען פון אַרעסט דעם דעפּ. קאַגאַנאָוויטש.

רעדע פון סענ. קערנער.

וואַרשאַ, 5. (ספּעציעל פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע בייס סענאַט איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ רעדע סענ. קערנער (יור. קאָלאָ), וועלכער האָט אַרומגערעדט די לאַגע און די נויטען פון דער יודישער בעפעלקערונג, פראַגע וועגען בייגערשאַפט, רעכט אויף אַרבייט, צולאָזען צו מלוכה-אַמטען, היימלאָזע א. אַ. וו.

אַ בריף איז רעדאַקציע.

חשוב'ע רעדאַקציע!

דערמיט בעטען מיר אייך צו געבען אַרט פאַר די פאָלגענדיגע שורות.

אין נעכטיגען נומער פון אייער ציישונג איז געווען אָפּגעדרוקט אַ בריף פון דער פערוו. פון לוין-וועבער - מייסטער - פעראיין, אין וועלכען זיי וואַרפען פאָר, אַז זיי האָבען איינגעלאַדען פאַרשטעהער פון פראָפ. טעקסטיל - אַרבייטער - פעראיין אויך אַ קאָנפערענץ וועגען דער פראַגע פון ערלעדיגען דעם שטרייק ביי דער פירמע דאַניעלאַק-מיטמינגער און אַלס ענטפער אויף דער איינלאַדונג איז געקומען דער אָנפאַל אויף דייערע פאַרשטעהער.

מיר שטעלען פעסט, אַז די גאַנצע מעשה פון אָנהויב ביז'ן סוף איז נישט אמת. און האָט דעם צוועק צו פערדעקען די ראַל, וועלכע זיי האָבען אָפּגעשפּילט ביי דעם וויגאָניע-שטרייק. נישט מיר זענען געוואָרען איינגעלאַדען אויף אַ קאָנפערענץ, מילא האָבען מיר נישט געקענט ענטפערען מיט מאַכען אויף וועמען עס איז אַנ'אָנפאַל.

דאַגעגען איז אמת, אַז באַלד פון אָנהויב אָן, איידער דער שטרייק איז נאָך געוואָרען אַרויסגערופען, האָט די פערוואַלטונג פון לוין-וועבער-פעראיין, שאַדען געבראַכט דעם שטרייק דורך פערלאַנגען ביי די אונטערנעהמער נאָר 1 זלאָטי פאַר אַ טיכעל אין דער צייט, ווען די אַרבייטער און דער סאָציאַליסטישער לוין-וועבער-פעראיין האָט געפאָדערט 1,20 זל. (שפּעטער האָבען זיי אויך שוין געשטרייקט אויף 1,20) און צום לעצט האָבען זיי דעם שטרייק פולשטענדיג פערראָטען דורך שליסען אַנ'אָפּמאַך מיט דער דערמאָנטער פירמע אונטער די פלייצעס פון די איבריגע צוויי פעראיינען, לויט וועלכען זיי זענען מסכים געווען אויף 1 גילדען פון טיכעל.

מיט אַכטונג

די פערוו. פון טעקסטיל-פעראיין

אָפּטיילונג 7 „נייע".

קליינע ווערקשטעלען זאָלען בעפרייט ווערען פון אומזאַץ-שטייער.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) אין דער פינאַנץ-קאָמיסיע פון סיים איז היינט בעטראַכט געוואָרען דער פאַרשלאָג פון דעפּ. ראַסנער, וועלכער פאָדערט, אַז דער אומזאַץ-שטייער זאָל נישט אָנגעווענדעט ווערען פאַר ווערקשטעלען, וואָס קויפען אויס פּאַטענטען פון 8-טער קאַטעגאָריע און בעשעפטיגען בלויז 1 אַרבייטער.

אָט דער טייל פון'ם פאַרשלאָג איז אָנגענומען געוואָרען דאַגעגען איז דער צווייטער טייל פון פאַרשלאָג וועגען אָפּשטעלען שטייער-עקזעקוציעס אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

אויף דער זיצונג איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען די ליסטע פון די דעפּוטאַטען וועלכע וועלען אַריין אין פאַרלאַמענטאַרישען קאָמיטעט צו קאָנטראָלירען די מלוכה-חובות, דאָס זענען: דעפּ. טראַמפּטשינסקי (ענדע), בירקאָ (איינסעל), פּאַגטשעק (פ.פּ.ס.) און מאַקסימיליאַן מאַלינאָווסקי (וויזוואָלעניע).

א קוואַליפיצירטער שטריקער-אַרבייטער ווערט געזוכט ביי פינקעלשטיין פּאַנסקאַ 75. 719

Zaginione zostały następujące 2 weksle:

1) 1 weksel na sumę zł. 20.— wystawca Abram Piernikarz, pł. 10 czerwca na zlecenie Lejb Wołkowicz, pł. w pabjanicach.

2) 1 protestowany weksel na zł. 64.— wystawca Fuks, Nowomiejska 20. Powyższe weksle zostają unieważnione. Oddać do Chojnackiego, ul. Dolna Nr. 31 (Radogoszcz) 818

לעכער מאַשינאָווע ווערען אָנגענומען אויסצוניייהען צו ביליגע פרייזען ביי ג. נאַרדמאַן 29 צעגעלניאַנע 29

דער בעוואוסטער און שדכן קאַלגראַף י. בערמאַן וואוינט יעצט צעגעלניאַנע 59 229

Dr. med. L. Pikielny אוראַלאַג ספּעציאַל-אַרצט פאַר זירען, בלאַזען- און האַרן קראַנקהייטען Nawrot 8, telefon 19-90. פּאַסאַזשנים פון 4—7 אין אָוונט

Dr. med. STUPEL Szkolna 12 ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר- און וויגעריש קראַנקהייטען, מסנעי-שוועכע, ליידיי און ראַק, רענגענשטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-שטראַפיצ. נעמט אָן פון 12 ביז 3 נאָכם. און פון 6 אָוונט ביז 9 אין

א בעקעריי מיט איינריכטונג איבערצוגעבען אָדער אויף וואַכענגעלד צו ערפאָהרען אין קאַלאָניאַל-געוועלב, אין טויער זאַוואַדזקאַ 12 ביי כאַראַז

דאַנקזאָגונג. דערמיט דרוק איך אויס מיין דאַנק דעם ה' מאַקס באַרנשטיין (שענקעוויטשע 15) פאַר אויסגלייכען מיין סכסוך וועגען אַ דירה-אָנגעלעגענהייט און אַפּעהל איהם אַלס אַ פרוהיגען מענש בי אויסגלייכען פערשידענע ענינים.

מ. זילבערבערג.

Dr. med. Wolf Eychner פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע זגערזער 11 טעל. 34-72. נעהמט אָן אין דער לעטשניצער פּיעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכם. אין דערהיים פון 3-6 אָוונט

Dr. ADAM GROSGLIK Al Kościuszki 27 tel. 51-78, הויט און וויגעריש קראַנקהייטען, אין ליכט-חיל אינסטיטוט אָן פון 4—7 אין אָוונט

מאַסאַזש- און דייל-גימנאַסטיק-שולע און קאָבינעט פון דר. מעד. נ. שמירגעלד בעגעגניאַנע 6, טעל. 51-89. יעקעגעריער - שטרשלעזען, נעדרעזשמעצען, אַפּעזיכ, שרעדעמזיס, שאַוואַל-יקרשטשאַנג, ניגעקטשלעכיש שאַמאַזשען, אַפּטהעדלונג פון יונגיש שאַפט קינדער (נורסען). יאָך דעם עגדיגען דיל שולע, דערט אַרויסגעגעבן אַ ציינגיש צעמפּאַנג פון 3—5 נאָכם

Dr. med. NIEWIAŻSKI Sienkiewicza 34 tel. 59-40. ספּעציאַליסט פאַר פרויען-קראַנקהייטען אַ עהאַנדל. מון מענער-שוועכע נעמט אָן פון 5—9 אָוונט

לעטשניצע פון דאַקטוירים ספּעציאַליסטען אין ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט זגיערסקאַ 17 טע., 33-16.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 7—8 2—3
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאַלדשמיין-פּאַלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערוועז קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורט-הילף	1-11½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	בורגרלישע-קראַנקהייטען.	5-4 זונ. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אינ. חערץ לונגען-קר.	1-11 7—5½
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 4—5
א. נראָדזענסקיש	צעהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צעהן-אַרצט	9—2

צעהן-סגנדהעלונג, בעל-כמגנען, קאָראָנען, פּאַסען א. א. ה. בי דער לעטשניצע אין געעמענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

הילזנג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונג פון, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע מאַסאַזשען. אַ קורס פאַר שטאַטלער. אינפאָרמאַציע געבען שאַרלאַך (שקאַרלעטין) פון 4—5 נאָכם.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

ווייזט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאַסמעטיש. גאַבינעט פרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

אַ יונגערמאַן פון 16 — 18 יאָהר ווערט געזוכט פון זאָפּאָרט געגען באַלדיגע צאָהלונג. צו ערפאָהרען אין אַדמיניסטראַציע. 717

אָבערלאָק-נייער צו אַ טריקאַ-אַרבייט ווערען געזוכט ביי האַלפּערן, גאָוואָמיעסקאַ 5. 720

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26 Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 5-go do poniedziałku, dnia 11 czerwca 1928 r. wł.

Dla dorosłych: Dla dorosłych:

MORZE

Dramat w 8 aktach według powieści B. Kellermana.

W rolach dłównych:

Olga Czechowa, A. Pointner, H. George.

Dla młodzieży:

„GWAŁTU, CO SIĘ DZIEJE!"

Kpmedja w 8 aktach. W roli gł.: HAROLD LLOYD.

Wpoczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofoniczne.

„בית-לחם" אכטונג!

מ'בעט אַלע, וואָס האָבען טאָלאָנען אויף פּראָדוקטען אויף שבת, אַז זיי זאָלען נישט קומען דאָנערשטאָג צוליב דער חגא, נאָר פרייטאָג אין דער פריה.

Zaginął weksel z wystawienia A. Sterlic na zlecenie M. Epsztajna na sumę 40 zł. pł. 15./X 1928. Niniejszym weksel unieważniam. Znalazca zechce łaskawie zwrócić do Epsztajna, Zawadzka 49.

אַבאָנאַמענט-פּריין: פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטע אין לאַנד — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים: אויף דער פראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פראָצ. טייערער.

אין טעקסט—40 . . . . . 60 . . . . 4 .

נאָכ'ן טעקסט—10 . . . . . 15 . . . . 7 .

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּריין: פאַר אַ מיליעטער-שורה: אויסער דער שטאָט 50 פראָצ. טייערער. אויסל. 100 פראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folkblat", odpowiedz. redaktorzy: Ch. J. Brzustowski i D. Szherkery

Drukarnia i druk. „Naier Folkblat", Warszawa 33.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman